

ISKRA

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA TOVARNE »ISKRA« – KRANJ

1

1958

ISKRA

glasilo delovnega
kolektiva
tovarne elektrotehničnih
in finomehaničnih
izdelkov

»Iskra« Kranj

1958

št. 1

januar

Izdaja:

Upravni odbor

Ureja:

Uredniški odbor

Odgovorni urednik:

Jaka Vehovec

Kranj, Struževo 50

Naslov uredništva:

Tovarna »Iskra«

Corenja Sava 6

telefon 231

(interna 425)

Naslovna slika:

Zimski motiv

Mirko Križnar

Klišeeje izdelala:

klišarna ČP »Gor. tisk«

Kranj

Tisk:

ČP »Gorenjski tisk«

Kranj

Naklada:

3100 izvodov

LETNIK IV.

VSEBINA

- Uvodnik
- Občni zbor Sindikalne podružnice Iskra — Metod Rotar
- Vtisi iz Bolgarije — Boris Kryštufek
- Iran — Dipl. oec. Stane Istenič
- Razvoj in proizvodnja artiklov avtoelektrike — Pavel Kryštufek
- Zakaj ne grem več na topel obrok? — ISS
- IV. Mednarodni sejem radia in telekomunikacij
- 10.000 km po Evropi (nadaljevanje) — Pavel Kryštufek
- 507
- Tehnika
- Družina »Počitniške zveze« Iskra — Roman Vitez
- Tradicionalno športno tekmovanje v Iskri v počastitev praznika republike
- Zmaga namiznoteniških igralcev Iskre na Dunaju
- Kegljaško srečanje »Rog« Ljubljana : »Iskra« Kranj
- Streljanje »Iskra« : »Sava«
- Visoki obisk v Iskri
- Dogodki v sliki

ČB 28

4

1958

D1786/1970

1958

Velika družina smo, ki ve, kaj hoče, se zaveda svoje odgovornosti in ne pre-rokuje, ampak sklene in izvrši to, kar je sklenila. Smo družina, ki jo delovne zmage združujejo, plemenitijo in čvrstijo.

Ni mesta za samohvalo, toda upravičeno smo in moramo biti ponosni na dosežene uspehe, ki so plod naših skupnih naporov. Poslovni uspeh preteklega leta je presenetil nas same. To je dokaz, da so obstojale in še obstojajo rezerve, ki jih vedno na novo odkrivamo in izkoriščamo.

Ni namen naše socialistične družbe, da bi — kadar govorimo o naših nadaljnjih nalogah — zahtevali od našega delovnega človeka skrajnih fizičnih naporov. Namen je, da z boljšo organizacijo, pravilnim nagrajevanjem, boljšim izkoriščanjem osnovnih sredstev, mehanizacijo, preventivno zdravstveno službo, vzgojo kadrov, boljšim sodelovanjem in boljšimi medsebojnimi odnosi, dosežemo večjo produktivnost in s tem večji narodni dohodek. To ni samo interes posameznika in našega kolektiva, temveč tudi komune, v kateri se odvija naše življenje.

Rekonstrukcija tovarne nam je bila odobrena. V letu 1958 bomo morali nabaviti vse stroje in jih večinoma tudi že staviti v obratovanje. Gradnja tovarniških objektov, ki se sedaj dokončujejo, in ureditev tovarne je samo začetek naše dejavnosti na tem področju. V bodočih letih moramo intenzivneje nadaljevati to delo.

Že lani nam je uspelo zagotoviti si pospešeno gradnjo stanovanj v letošnjem letu. Mi vsi moramo stremeti, da v bodoče hitreje rešujemo stanovanjsko krizo,

šaj je to problem, ki velikemu številu članov našega kolektiva in nam vsem zamegljuje bodočo perspektivo. Samo z gradnjo stanovanj lahko rešimo vrsto perečih socialnih problemov in ustvarimo bazo za nadaljnjo razširitev tovarne.

Radi moramo imeti to našo tovarno, ker so njo in njene proizvode oblikovali in ustvarili proizvajalci — člani našega kolektiva. Ona je naša šola, v njej se oblikujemo tudi mi. Z njo vred smo člen v verigi našega gospodarstva in družbenega življenja. In ta člen je z vsakim dnem močnejši, važnejši in vplivnejši. Velike naloge smo prevzeli, in ne bo nam jih težko izvrševati, če bomo ohranili strnjene vrste, si medsebojno pomagali in z iskrenim tovarištvom priskočili na pomoč vsakemu, ki bi pomoč potreboval.

Skrb, ki smo jo v preteklem letu posvečali delovnemu človeku, moramo letos še povečati. To je naloga organov delavskega upravljanja, vseh družbeno - političnih organizacij v podjetju in vseh odgovornih tovarišev. Pri slehernem članu kolektiva moramo vzbuditi zavest, da nam je delovni človek najvrednejše in najplemenitejše, kar imamo.

Vsakemu izmed Vas se zahvaljujem za prizadevnost v preteklem letu in želim, da bi tudi v bodoče vložili v svoje delo toliko truda in ljubezni.

Tudi ob tej priliki, ko z optimizmom stopamo v novo 1958. leto, želim, da bi naše skupno delo obrodilo bogate sadove v osebno srečo in zadovoljstvo Vašim svojcem in vsem Vam — dragi Iskraši.

Silvo Hrast

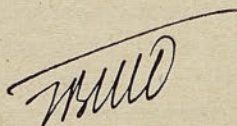
PRETSEDNIK REPUBLIKE

Beograd, 7. XII. 1957 god.

KOLEKTIVU "ISKRA"

K r a n j

Srdačno vam zahvaljujem na čestitci koju ste mi uputili povodom Dana Republike i želim vam sve najljepše u budućem radu.

Metod Rotar:

OBČNI ZBOR SINDIKALNE PODRUŽNICE ISKRA

Kot vsako leto je bil tudi letos v novembru redni letni občni zbor sindikalne podružnice naše tovarne. Na občnem zboru je prejšnji Izvršni odbor podal obširno poročilo o svojem delu in o stanju sindikalne organizacije v našem podjetju nasploh. Iz tega poročila povzemamo nekatere najvažnejše misli.

Uvodoma poročilo omenja številne važne notranjepolitične dogodke v preteklem letu, zlasti I. kongres delavskih svetov Jugoslavije, volitve v delavske svete in upravne odbore in pa volitve v zборе proizvajalcev občinskih ljudskih odborov. Vsekakor se je sindikalna organizacija z uspehom lotila vseh teh nalog in jih v glavnem tudi uspešno izvedla, tako, da smo z rezultati v glavnem zadovoljni.

V nadaljevanju govori poročilo o dvigu proizvodnje, pri čemer je bilo ugotovljeno, da je naš letošnji gospodarski uspeh najpomembnejši v celotnem obdobju obstoja tovarne, saj smo samo z 58 % povečanjem delovne sile v primerjavi z letom 1950 izdelali cca 5-kratno vrednost proizvodnje v primerjavi z letom 1950. Plani so se v letošnjem letu izvrševali bolj uspešno, kar je brez dvoma rezultat skupnih naporov celotnega kolektiva in tudi rezultat sodelovanja in pravilne usmerjenosti vseh tovarniških organizacij in organov delavskega samoupravljanja. Glede na to je občni zbor pozitivno ocenil vsa prizadevanja za izboljšanje organizacije celotnega poslovanja, kakor še posebej proizvodnega procesa. Ugotovljeno je bilo, da so novi osnovni odloki opravičili svoj obstoj in da je tudi kolektiv v veliki večini razumel nujnost novih ukrepov. Seveda še ni vse popolno in še vedno je cela vrsta objektivnih in subjektivnih težav. Da so prizadevanja za izboljšanje kvalitete našla dober odmev, je razvidno iz tega, da izmet pada in sicer v primerjavi z letom 1956, ko je predstavljal izmet 1,47 % celokupne vrednosti proizvodnje na 1,15 % do konca novembra letos. Na občnem zboru je bila v zvezi s tem zlasti poudarjena pomembnost sklepa glede norm, ker je striženje norm prenehalo in smo tako lahko res povečali stimulacijo delavcev, kar vse je imelo svoj pozitiven odraz v povečani proizvodnji.

Posebej je bilo na občnem zboru omenjeno vprašanje racionalizacij. Na občnem zboru je bilo soglasno osvojeno mnenje, da bi bilo potrebno med člani kolektiva zbuditi večje zanimanje za racionalizacije in to ne samo za racionalizacije velikega obsega, temveč tudi za majhne predloge za razne

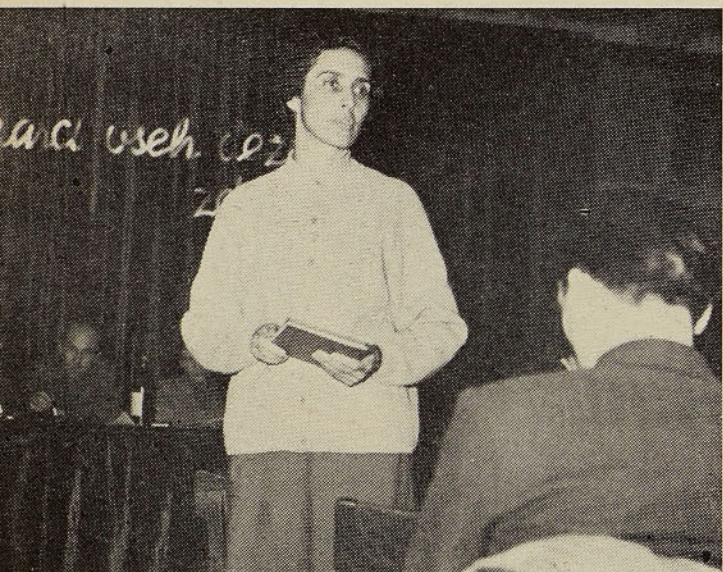

izboljšave, kjer naj bi se izkazal prihranek pri materialu ali delu, oziroma pri izpopolnitvi delovnih postopkov. Sindikalna organizacija meni, da je treba članom kolektiva v tej smeri dati več vzpodbude in seveda hitreje reševati take predloge, ker bo to povod, da bo vsak dan več ljudi aktivno razmišljalo o izboljšavah metod dela.

Iz poročila je bilo nadalje razvidno, da naši organi delavskega samoupravljanja vztrajno napredujejo in da so tu že ustvarili tradicijo, tako, da tudi letos novoizvoljeni delavski svet in upravni odbor z vso resnostjo in odgovornostjo nadaljujejo delo naših samoupravnih organov, za kar gre velika zasluga tudi vodstvu tako delavskega sveta kot upravnega odbora. Zasedanje delavskega sveta so se po svoji vsebini in tudi organizaciji zelo izboljšala, kar smo med drugim lahko ugotovili tudi iz poročil, ki jih naše glasilo redno objavlja. Glede na to je bila na občnem zboru poudarjena želja, da bi se v prihodnjem letu ta razvoj še stopnjeval, ker se smatra, da je še vedno vse preveč drobnih

vprašanj, ki jih rešuje upravni odbor in da na delavskem svetu še ni zmeraj doseženo kompleksno reševanje tovarniških problemov. Spoznavanje članov delavskega sveta s splošno problematiko podjetja mora biti stalno in zato bo treba najti nove, primernejše oblike. Obveščanje kolektiva o delu organov delavskega samoupravljanja še vedno ni zadovoljivo rešeno, ker samo s poročili v našem glasilu ne moremo biti zadovoljni. Sindikat stoji na stališču, da je potrebno izvršiti sestanke in dogovore s člani kolektiva pred zasedanji in razgovore po zasedanjih. Edino na tak način, kakor je to razvidno iz poročila in razprave na občnem zboru, bo dosežen neposredni stik organov delavskega samoupravljanja s celotnim delovnim kolektivom. Prav gotovo je, da bi pri takem sistemu dela prišle na dan številne koristne pobude, ki bi pripomogle k uspešnejšemu delu organov delavskega samoupravljanja. Glede na to je bilo kot važno zlasti naglašeno, da je razvoj tako v podjetju kot v občini tako dinamičen in hiter, da zahteva nenehno proučevanje novih oblik dela. Sindikalna organizacija bo še vnaprej stalno delala na tem, da se doseže čim širše sodelovanje celotnega kolektiva pri delu organov delavskega samoupravljanja.

Poročilo in tudi razprava sta obširno govorila o nagrajevanju zlasti v zvezi s premijami. Ugotovljeno je bilo, da novi predpisi odpirajo tu boljše perspektive, pri čemer so mišljeni zlasti novi predpisi o delitvi skupnega dohodka gospodarskih organizacij. Zelo obširno je v poročilu in tudi v razpravi prišla do izraza dejavnost sindikalne podružnice v skrbi za delovnega človeka. Poročano je bilo o higijensko - tehnični zaščiti pri delu, pri čemer je bilo ugotovljeno, da se število obratnih nezgod zmanjšuje in da se na splošno lahko ugotovi povečanje smisla za delovno varnost pri vseh nadrejenih ljudeh v naši tovarni, predvsem pa v proizvodnih obratih. Ob tej priliki je bila posebej poudarjena koristnost organizacije prve pomoči po posameznih obratih, saj je bilo letos več kot 2000 primerov, kjer je bila nudena prva pomoč.

Preventivno zdravstvena zaščita se pri nas redno izvaja v širokem obsegu. Tako je bil letos izvršen dvakratni fluorografski pregled, za tem sistematičen pregled vseh oseb, ki delajo na delovnih mestih, napornih za organe vida; novo uvedena posvetovalnica za žene je prav tako v celoti opravičila svoj obstoj, saj je bilo tam izvršenih že nad 600 raznih pregledov. Poseben uspeh pa je bilo okrevanje 60 naših delavcev v Ankaranu in 20 v Bohinju, za kar se je posebej zavzel Izvršni odbor sindikata in je bil to hkrati prvi primer med podjetji.

Govora je bilo tudi o prehrani. Stališče Izvršnega odbora, ki je izposloval, da se je delitev toplega obroka hrane končno le pričela, je naletelo na splošno odobravanje. Odobreno je bilo stališče Izvršnega odbora glede restavracije, kjer so se razmere izboljšale prav po zaslugi novo formiranega upravnega odbora, za kar je dal predlog Izvršni odbor.

Govora je bilo tudi o stanovanjih. Sindikat v celoti podpira prizadevanja organov delavskega samoupravljanja in tovarniške uprave, za čim širšo gradnjo stanovanj, saj je še vedno registriranih cca 200 nujnih prošelj za stanovanja. Govora je bilo tudi o Samskem domu, o dopustih in socialni pomoči. Glede dopustov je bil na občnem zboru sprejet predlog Izvršnega odbora, da se sindikat zavzame za prenehanje prakse deljenih dopustov, ki je pri nas zelo udomačena. Predlagano je bilo, da se z določenimi sklepi taki primeri omejijo na skrajni minimum in to samo za tista delovna mesta, kjer je to res nujno potrebno.

V okviru poročila o socialni pomoči je bilo poročano, da je Izvršni odbor iz svojih sredstev razdelil socialnih podpor v višini preko 600.000 din. Posredoval je tudi pri urejanju drugih zadev članov kolektiva po njihovih željah. Pričakovati je, da bo ta dejavnost Izvršnega odbora z ozirom na novo delitev dohodka v prihodnjem letu še večja.

Na občnem zboru je bilo govora tudi o vzgoji. Sprejet je bil predlog, da se ustanovi stalna delavska šola v okviru izobraževalnega centra podjetja, s plačanim vodjem. Taka delavska šola pa naj bi vključila v svoj program vsa predavanja, seminarje in tečaje, namenjene praktični izobrazbi članov kolektiva, kakor tudi vsej pošolski izobrazbi.

Izvršni odbor je poročal o široki kulturno-prosvetni dejavnosti, ki je brez dvoma v naši podružnici zelo razvita. Vse predstave v Prešernovem gledališču si je z zadovoljstvom ogledalo 2852 članov kolektiva, predstav »Svobode« pa 1212 članov kolektiva. Prvič je bil letos pripravljen tudi koncertni abonma, ki je v našem podjetju našel 50 rednih abonentov, ob koncu leta pa je sindikatu uspelo urediti tudi obiske opernih predstav, ker opera žal v Kranju ne more gostovati, ker naš Kranj nima primernege odra. Za letošnji celotni abonma se je prijavilo preko 150 naročnikov, ki so doslej obiskali že več predstav. Na ta način je preko 6000 ljudi iz naše tovarne gledalo razne kulturne prireditve in to dejavnost Izvršnega odbora moramo zelo pohvaliti, saj ne poznamo primera, da bi kjerkoli drugje uspeli tako množično zainteresirati člane kolektiva za splošno kulturno izobraževanje.

Razen tega je bilo poročano tudi o izletih. Sindikalna podružnica je lani organizirala 17 izletov v razne kraje Slovenije in Kumrovec, ki se jih je udeležilo 675 članov kolektiva, kar je prav tako lep uspeh.

Na občnem zboru je bilo posebej poudarjeno koristno sodelovanje organizacij ZK, ljudske mladine in sindikata, ker se le tako lahko dosegajo skupni uspehi in rešujejo problemi v kolektivu. S posebnim zadovoljstvom je bil na občnem zboru omenjen napredek mladinske organizacije.

V razpravi na občnem zboru je bilo zlasti veliko govora o nadaljnjih ukrepih za izboljšanje dela organov delavskega samoupravljanja, o vzgoji in razdeljevanju socialne pomoči, kakor tudi o kulturno-prosvetni dejavnosti v prihodnjem letu.

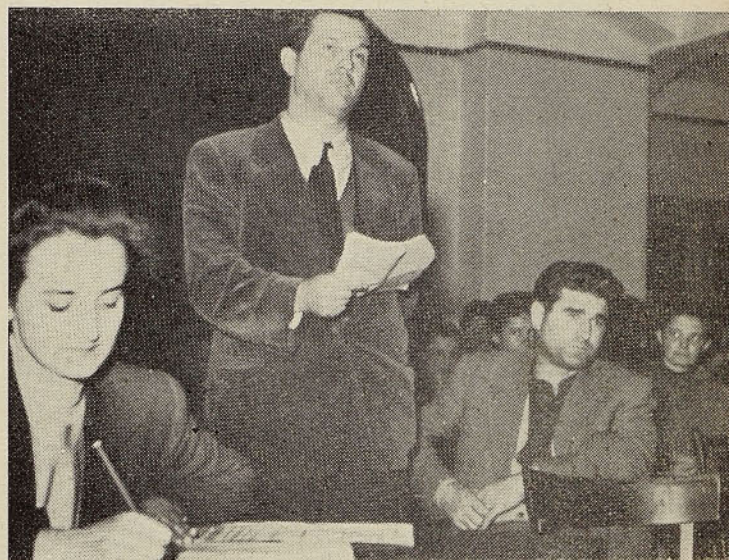

Številne koristne pobude bodo dobro napotilo novemu Izvršnemu odboru.

Na občnem zboru je bil izvoljen tudi nov Izvršni odbor, ki ga sestavljajo:

Pečar Avgust, predsednik; Mrak Polde, tajnik; Čadež Ivica, blagajnik in Božič Stane, Čerče Aco, Damjanovič Jovo, Dolenc Franc, Eržen Aljoz, Gale Marija, Grahek Egidij, Hrovat Franc, Janc Ivanka, Kežzar Janez, Kosterov Adolf, Majnik Silvo, Mušič Franc, Oblak Stojan, Pintar Franc, Šarabon Vinko, Rink Pavel, ing. Vršnak Franc kot člani. V novi nadzorni odbor pa so bili izvoljeni Košir Viktor, Kežzar Franc, Pavlič Jože, Šparovec Franc, Bernard Ivan.

Na občnem zboru se je govorilo tudi o nadaljnjih naporih za izboljšanje medsebojnih odnosov, ki morajo postati res tovariški, o medsebojni pomoči, itd. Občni zbor je sprejel pobudo, da bi člani kolektiva vložili v prihodnje vse napore v to, da bi »Iskra« ne pomenila samo industrijski pojem, temveč tudi naprednost, privrženost idejam socializma in iskreno tovarštvo, saj je samo v skupnem sodelovanju in v vložitvi vseh naporov možen splošen napredek in s tem izboljšanje življenjskih pogojev za vsakega od nas.

VTISI IZ BOLGARIJE

Delegacija tovarne ISKRA je novembra lani obiskala Bolgarijo in s tem vrnila obisk tovarni »Kliment Vorošilov« iz Sofije, katere mladinska delegacija je obiskala naše podjetje septembra lani. Naplani vtisi govorijo o lepota dežele in o njenih ljudeh.

Ko se je »Balkan - ekspres« zgodaj zjutraj približeval našemu cilju — Sofiji — smo vznemirjeni pričakovali srečanja z glavnim mestom bratske sosednje republike Bolgarije in z njenimi ljudmi. Vsi smo prvič stopali na bolgarska tla, zato smo navade v tej deželi le malo poznali. V osmih dneh našega bivanja v Bolgariji smo mogli videti precejšen del dežele, govoriti z velikim številom ljudi in si ogledati tovarno, katere gostje smo bili. To je bil tudi namen naše poti.

Predno pišem o drugih stvareh, moram napisati najprej nekaj o ljudeh, ki smo jih v Bolgariji srečali. Od prihoda v Sofijo pa vse do odhoda smo bili deležni izrednega gostoljubja, ki ni nikdar odpovedalo ravno zato, ker je bilo res prisrčno. To gostoljubje nas je presenečalo povsod, kjer smo bili, in z vsake strani smo bili deležni velike pozornosti.

Sofija — glavno mesto Bolgarije —, ki ima okoli 600.000 prebivalcev, je lepo mesto z mnogimi kulturnimi in zgodovinskimi spomeniki ter z lepimi in prostranimi parki. Ogledali smo si v glavnem vse te znamenitosti, med njimi staro cerkev Aleksander Nevski, muzej narodne osvoboditve, umetnostno galerijo in nekaj zgodovinskih spomenikov. S posebnim spoštovanjem smo obiskali mavzolej, kjer leži Georgi Dimitrov — pri nas dobro

poznan revolucionarni voditelj in prijatelj Jugoslavije. Mavzolej leži v centru mesta; obiskuje ga stalno mnogo ljudi. Sploh je med bolgarskim ljudstvom Dimitrov zelo spoštovan.

Med prireditvami, ki smo jih obiskali v Sofiji, je bila tudi premiera opere »Vojna in mir«. Da imajo Bolgari dosti dobrih pevcev je poznano, tu smo se lahko še čudili mojstrovini posameznih scen.

V Sofiji smo obiskali samski dom tovarne lokomotiv in vagonov »G. Dimitrov«. Po ogledu so nam tu priredili tovariški večer. Tu so nas obiskali tudi novinarji radia Sofija, ki so pripravljali reportažo o bivanju naše delegacije v Bolgariji.

Ogledali smo si tovarno »Kliment Vorošilov« v Sofiji, ki zaposluje okoli 3000 ljudi. Glavni proizvodi tovarne so telefonske naprave, električni števcji, radio aparati, röntgen aparati in nekaj drugih izdelkov s področja elektrotehnike. V bodoče bodo proizvajali tudi televizijske sprejemnike, ki jih sedaj razvijajo.

V tovarni smo bili povsod lepo sprejeti. Na nekaj mestih smo opazili nad vrati napis v našem jeziku: »Dobrodošli dragi gostje«. Tovarna je sicer še mlada, kakor večina bolgarske industrije. Imajo dokaj dober strojni park, posebno v orodjarni. Videti je nekaj prav zanimivih stvari, tako n. pr. ureditev na avtomatih, ki preprečuje ropot palice, ko se vrteč pomika po cevi. Stvar so izdelali sami in prepričali smo se, da so popolnoma odpravili ropot. V delavnicah imajo radi nameščene velike listnate rastline in rože, kar daje prijeten videz. Sploh imajo Bolgari radi cvetje; tudi mi smo ga dobili povsod kamor smo prišli.

Imeli smo nekaj sestankov in razgovorov z direktorjem tovarne, z rajonskim in tovarniškim komitejem dimitrovske mladine, s sekretarjem sindikalnega odbora in s tovarniškim komitetom partije. Govorili smo o njihovih metodah dela, zanimali so se za vlogo organov delavskega upravljanja in tovarniškega komiteta pri nas. Povsod je bila izražena želja po prijateljstvu in sodelovanju z nami.

Obiskali smo Plovdiv, mesto, ki leži ob reki Marici, okoli 160 km oddaljeno od Sofije. Mesto je poznano po svojem velesejmu. Plovdiv je lepo

Tovarna Kliment Vorošilov - Sofija

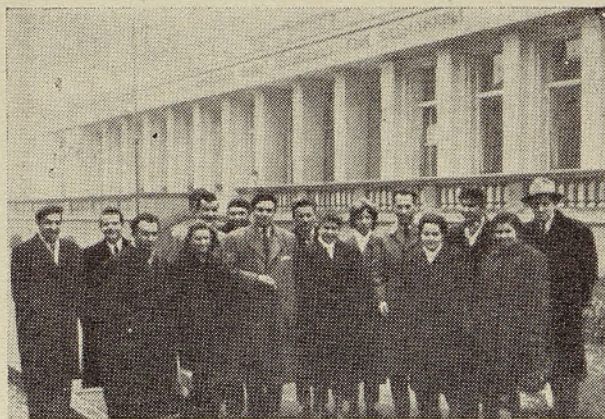

turistično mesto, s tremi griči na njegovem območju. Na enem izmed njih stoji impozanten spomenik padlemu vojaku. Od tu je mogoč lep pogled na Plovdiv in njegovo okolico. Mi smo bili delno za to prikrajšani zaradi megle, ki jeseni obiskuje poleg Ljubljane tudi Plovdiv. Kakšne pozornosti smo bili deležni tudi v Plovdivu, dokazuje to, da so nas kljub obilici drugih hotelov nastanili v reprezentančnem hotelu, kjer so ob našem odhodu sprejemali burmansko državno delegacijo.

V plovdivski okolici smo obiskali kmetijsko zadrugo v vasi Prvenec. Povedali so nam o ustroju zadruga in o načinu dela. Po ogledu posestva in naselja so nam priredili v pravem slovanskem dvorcu celo gostijo. Kar težko smo se pozno zvečer poslovili od prijaznih gostiteljev.

Ogledali smo si še nekaj zdravilišč in letovišč, med njimi letovišče »G. Dimitrov«. V Bolgariji je namreč veliko številno toplih zdravilnih vrečev. Videli smo tudi mogočen sistem umetnih jezer, katerih vodno silo pretvarjajo v električno energijo.

Na koncu utegne morda zanimati koga še tole: Prve dni smo se včasih z Bolgari debelo gledali. Ko so nas kaj vprašali in smo po »naše« z glavo prikimali, so seveda oni to razumeli po »njihovo«.

Naša delegacija v Plovdivu

Prikimavanje in odkimavanje z glavo pomeni v Bolgariji ravno nasprotno kot pri nas.

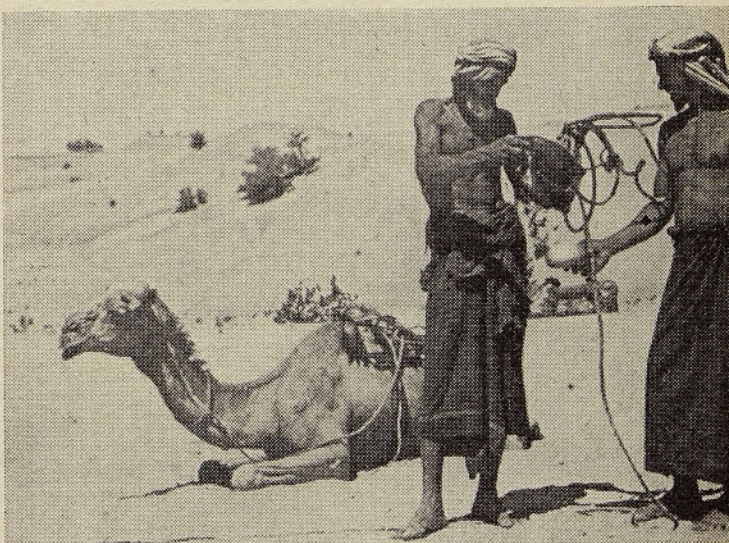
Seveda je vsak član delegacije nabral še dosti vtisov, vendar bi bila stvar preobširna, če bi hotel o vseh pisati. Naše bivanje v Bolgariji nam bo ostalo v prijetnem spominu in vsi želimo, da bi se izpolnile želje, izražene ob slovesu na železniški postaji v Sofiji: »Doviždenja drugari«.

Dipl. oec. Stane Istenič

IRAN — dežela kontrastov — dežela tekočega zlata — nafte, ki je kri moderne dobe ter bi brez nje vsa tehnika zaostala. Povrnili bi se vsrednji vek. Gotovo se še spominjate kakšen hrup je bil pred leti, ko so nacionalizirali velike rafinerije nafte v Abadanu. Takrat se je mnogo pisalo o tem in onem o Iranu, ali kakor mu pravijo nekateri — Perzija. Iran pa nam ni znan samo iz časopisov, temveč tudi iz zgodovine starega veka, ki so nam jo v šoli lažje ali težje vtepali v naše glave. Poznamo pa to deželo še iz sveta domišljije — iz pravljic. Iran in sosedni Irak, to sta deželi pravljic iz „Tisoč in ene noči“. Skoda res, da so to samo pravljice in da je že preteklo mnogo časa od znamenitih kalifov in da je stvarnost pač drugačna.

Iran je kraljevina, vladar se imenuje šah. Država se nahaja na jugozapadnem delu Azije med Transkavkazijo, Kaspiškim morjem in Turkestanom (SZ) na severu, Afganistanom in Pakistanom na vzhodu, Perzijskim zalivom na jugu in med Irakom in Tur-

čijo na zapadu. Površina države meri 1,640.000 km², prebivalcev pa ima 19 milijonov. Glavno mesto je Teheran (1 milijon prebivalcev), ki je obnem gospodarsko središče države in rezidenca šaha.

Sama država je pravzaprav obširen plato, ki je na severu omejen z gorovjem Elbruz, na jugozahodu pa z iranskim pogorjem. Klima je v notranjosti izrazito celinska. Na vzhodni strani so puščave, proti zahodu pa globoke doline in strmi grebeni. Tu so tudi jezera in močvirja.

Zgodovina Irana je zelo pestra in seže v stari vek. Toda ne bom se spuščal v podrobnosti, ki se jih itak ne zapomnimo, pač pa bi omenil znamenitega kralja Darija, kateri je osvojil skoraj ves v starem veku znani svet in prišel preko Male Azije in Egejskega morja v Grčijo. Grki so takrat v svoji znameniti bitki pri Maratonu leta 490 pred našim štetjem potolkli Darijevo vojsko tako, da se je moral umakniti v Malo Azijo. Novico o grški zmagi je prinesel njihov sel, kateri je tekel od

Nošnja domačinov je zelo pestra

Lovec biserov v Perzijskem zalivu

Maratona do Aten, sporočil zmago Grkov in se mrtev zgrudil. Od tedaj imamo znani maratonski tek, športno disciplino, ki jo gojijo po svetu in ki je ena glavnih zanimivosti svetovnih Olimpijad.

Ogromno perzijsko državo je kasneje zavzel Aleksander Veliki, ki pa je po njegovi smrti razpadla. V novejši zgodovini Irana so bili udeleženi tudi Angleži, ki so tam iskali svoje koristi — t. j. nafto. Sedanja dinastija vlada od leta 1925, ko je general Reza Khan zasedel prestol pod imenom Pahlavi I.

Gospodarstvo Irana sloni na nafti. Nahajališča so ob jugozapadni meji države. Dva velika naftovoda (pipe—line) povezujeta rejone Masdjed—Solejman in Naphta—Chan ter dovajata nafto v slovečo abadansko rafinerijo. Industrijto nafte so, kot smo že omenili, nacionalicirali leta 1951. Dohodek, ki ga prinaša nafta državi se deli: 60% dobi Organizacija za plan, ki finansira 7-letni plan razvoja kmetijstva, industrije in socialnih ustanov, 30% dobi Nacionalna družba za iskoriščanje nafte, ki s tem denarjem skrbi za raziskavo naftnih ležišč in njeno izkoriščanje, ostalih 10% pa dobi vlada za svoje potrebe. Industrija, ki je ni veliko, je v glavnem tekstilna. Omembe vredne so znane perzijske pre-

In taka so prebivališča v puščavskem predelu

proge. Razen rafinerije na jugu je gospodarsko najbolj razvit severni del države. Važna panoga gospodarstva je tudi poljedelstvo, kjer se država zelo trudi, da bi povečala pridelek. Gojijo v glavnem tobak, riž, bombaž, sadje, vinsko trto in rože. Od živinoreje pa bi omenili ovce, mule in konje.

V Iranu vlada svobodni trg. Država ne postavlja v glavnem nobenih omejitev v pogledu trgovanja tako uvoza kot izvoza. Zaradi tega vlada tukaj zelo huda konkurenca. Glavni uvozniki so Nemčija, ZDA, Anglija, Japonska, SZ itd. Tudi naša država se trudi, da bi poglobila gospodarske stike z Iranom. V ta namen je bila poslana v Iran gospodarska delegacija Zveze zunanje trgovinske zbornice. Tej delegaciji je predsedoval naš generalni direktor, kateri je istočasno proučeval iransko tržišče glede plasiranja naših izdelkov. Uspeh ni izostal, saj je s svojim osebnim kontaktom navezal stike z važnimi trgovskimi podjetji v Iranu, sklenil pogodbo o zastopstvu za nekatere naše izdelke kot: kinoprojektorje, telefonske centrale in aparate ter že zaključil konkretne posle. Poleg tega smo prišli tudi do stvarnejših podatkov o trgu, željah kupca, konkurenci itd. Prvi material, t. j. projektorji, telefonske centrale in števcji so že odposlani v Iran — začetek je torej dober.

CINEMASCOPE

ISKRA

قابل توجه صاحبان سینما
ایسکرا
جدیدترین دستگاه آپارات سینما
مدل ۵۷
سیناسکوپ و اتوماتیک همزنگه روزناتیک
و امری شد
برای خرید کسب اطلاعات بیشتر بسینما تکنیک
نایب و استخاری در ایران مراجعه فرمایند
خیابان فردوسی مقابل سفارت انگلیس
تلفن ۳۴۰۵۰
کازان روسی آسیا

»Direktorji kinopodjetij pozor!

»ISKRA«

Zadnji model kinoprojektorjev, Cinemascope, avtomatično opremljeni s potrebnimi nadomestnimi deli so pravkar prispeli. Za nadaljnje informacije in povpraševanja se prosimo obrnite na Cinema Technik, ki je izključni zastopnik v Iranu.

Naslov: Ferdowsi Street, telefon št. 34050«.

Reklama za naš kinoprojektor v iranskem časopisu »ETTELAAT«. Besedilo reklame se glasi v prevodu:

Pavel Kryštufek:

Razvoj in proizvodnja artiklov avtoelektrike

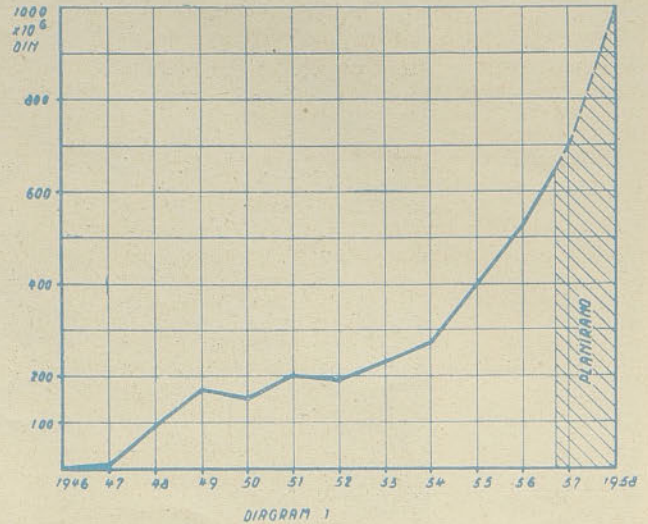
Proizvodnja motornih vozil v vsem svetu posebno po drugi vojni strmo narašča. K temu je bistveno pripomogla avtomatizacija proizvodnje, ki se je najprej uveljavila ravno v motorski proizvodnji in pa vse večje povpraševanje trga po teh proizvodih. Motorno vozilo v razvitih deželah danes ne predstavlja več samo luksuz, temveč postaja vse bolj potreba pri vsakdanjih opravkih. Zaradi tega ima ta industrija vse pogoje za še večji in hitrejši vzpon. In v resnici avtomobilska podjetja iz leta v leto bistveno povečujejo svojo proizvodnjo, kljub temu pa še ne morejo zadostiti vseh potreb.

Pred zadnjo vojno Jugoslavija ni imela tovarn za proizvodnjo motornih vozil in je vse proizvode te vrste uvozila, prav tako pa tudi nadomestne dele. Po vojni smo začeli tudi pri nas graditi tovarne in organizirati proizvodnjo motornih vozil. Vzporedno s tem pa je bilo seveda potrebno organizirati tudi proizvodnjo tistih panog, ki sicer ne spadajo direktno v motorsko industrijo, so pa zanjo neobhodno potrebne. Ena od najvažnejših je nedvomno proizvodnja električnih naprav za motorna vozila, katerih en del je pričela leta 1947 osvajati tovarna »Iskra«. Od avtoelektričnih proizvodov pa zopet predstavljajo proizvodi, ki so montirani na motorju, največji obseg in vrednost. Prav te proizvode je sprejela v svoj program naša tovarna, in sicer: zaganjalnik, svetlobni dinamo, napetostni regulator in vžigalno tuljavo. Vrednost naštetih artiklov znaša vedno okrog 20% vrednosti motorja, na katerega so montirani. To pa so seveda vrednosti, ki zaslužijo vso pozornost.

Doslej je tovarna »Iskra« edina v Jugoslaviji, ki proizvaja našete artikle in krije količinsko potrebe vseh podjetij, ki proizvajajo eksplozijske motorje in motorna vozila. Nismo pa še zadovoljili zahtev po asortimentu. Do drugega polletja 1957 smo osvojili proizvodnjo zaganjalnika moči 1,8 KM, 12 V, dinamo moči 130 W, 6 in 12 V, 200 W-nih dinam za napetost 12 V ter dinamo moči 300 W za napetost 12 V, napetostni regulator 130 W, 6 in 12 V ter vžigalno tuljavo za 6 in 12 voltno napetost.

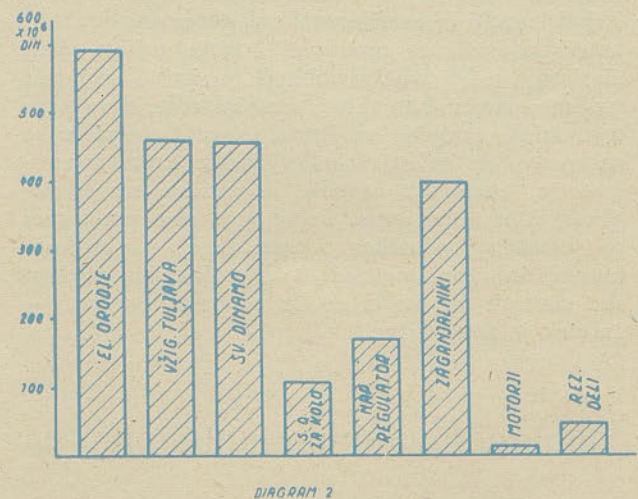
Osvojeni program služi v glavnem le za tovarna vozila in traktorje razen dinama 200 W/12 V, katerega uporablja poleg ostalih tudi tovarna »21. Maj« v Kneževcu za motor osebnega avtomobila »Zastava 1400« (FIAT 1400). Zanimivo si je še ogledati, kako je naraščala proizvodnja tega programa po vredno-

sti od leta 1947, torej od začetka pa do danes. Potek proizvodnje je narisan v diagramu 1, kjer so vrednosti računane po stalnih cenah. Zato kaže ome-

njena krivulja relativno tudi količinski porast proizvodnje. Do leta 1952 je proizvodnja precej nihala, od takrat naprej pa je v stalnem porastu. Največji dvig predvidevamo v letu 1958, saj bomo povečali proizvodnjo kar za 42%. Toda ta krivulja se bo še bolj strmo dvigala — računamo — do približno leta 1962, ko bo prišla v koleno.

Poleg tega je zanimivo še to, katerega proizvoda smo od začetka, to je od 1947 do konca leta 1957, največ proizvedli in seveda tudi prodali. Tu je treba pripomniti, da prištevamo k panogi avtoelektrike še električno orodje in motorje. Podatki so navedeni v diagramu 2, zopet po stalnih cenah. Presenetljiva je ugotovitev, da smo proizvedli največ električnega orodja, to je električnih vrtalnih strojev EVS 1 in

EVS 3. Z razvojem novih tipov avtoelektričnega pribora pa se bo to odločno obrnilo v korist zaganjalnikov.

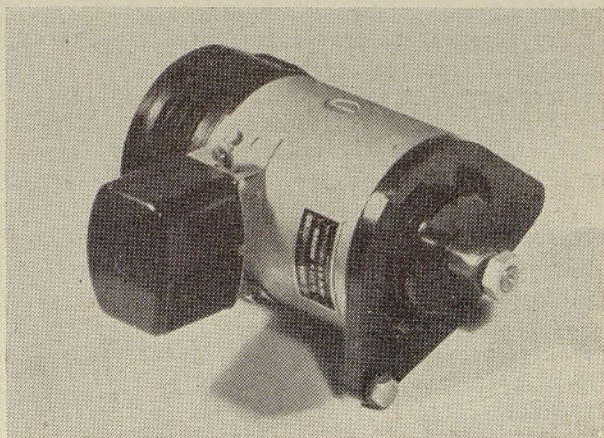
V zadnjih letih je dobila cela vrsta podjetij večje število licenc za proizvodnjo motornih vozil. Najprej je dobila tovarna FAP, Priboj na Limu, licenco za proizvodnjo tovornjakov 4,5 in 6 ton ter autobusov, nato IMR - Rakovica angleško licenco za traktorje, dalje »Crvena Zastava« licenco tovarne »FIAT« za osebna vozila in nazadnje še TAM — Maribor »Deutzevo« licenco za tovornjake in autobuse. K tem bi morali prišteti še nekaj manjših podjetij, ki pa imajo bolj skromne kapacitete.

Računati pa je treba še s tovarno »Torpedo« na Reki, ki proizvaja v glavnem stabilne eksplozijske motorje. Vzporedno s tem je treba upoštevati še tovarne motornih koles, kamor spadajo »TOMOS« — Koper, ki proizvaja po licenci »PUCH«, podjetje »TITO« — Vogošča po licenci NSU, dalje pa še TMZ — Zagreb po licenci HMW ter »Krušik« — Valjevo, ki proizvaja motorje za montažo na dvokolo. Ker našeta podjetja delajo po licencah, so lahko takoj začela z montažo vozil, saj so sestavne dele v glavnem uvozila. Zaradi tega izvajajo strahovit pritisk na naše podjetje, da bi jim čim prej dobavili zahtevane avtoelektrične proizvode, da bi se osvobodili uvoza. Mi pa — kot je znano — nimamo licence in moramo artikle razviti sami, nato pa še izdelati orodje. Zato tudi ne moremo še kriti vseh potreb, ki znašajo za prihodnje leto okrog 2 milijardi in bomo torej lahko pokrili samo polovico.

Prihodnje leto bo definitivno stekla proizvodnja dinam moči 300 W, 12 V za potrebe tovarn TAM, FAP in Torpedo. Manjša količina bo sicer izdelana že letos, vendar bomo celotne potrebe lahko krili šele prihodnje leto. Računamo, da bo pričela v II. četrtletju prihodnjega leta proizvodnja zaganjalnikov moči 4 KM in 2,5 KM, katere zahtevajo tovarne TAM, IMR, FAP in Torpedo. Razvojna dokumentacija je bila oddana v pripravo dela in je trenutno v izdelavi orodje. To bo največji in najbolj kompliciran proizvod v panogi avtoelektrike, ki zahteva relativno največ dela. Od sedanjega zaganjalnika se razlikuje tudi v principu delovanja.

Vsak dinamo mora biti opremljen z napetostnim regulatorjem. Dosedanji, enostebneri, ne more zadovoljiti vseh zahtev, ker se ga lahko izdeluje samo za moči od 200 W. Zato je bil v razvojnem biroju razvit nov, trostebneri napetostni regulator, katerega bomo izdelovali za vse moči, zaenkrat do 300 W. Z njim bomo rešili problem regulacije napetosti pri vseh dinamih, katere proizvodimo sedaj ali jih bomo izdelovali v bližnji prihodnosti. Bo pa seveda dražji in zato dosedanji ne bo odpadel, temveč bo nekoliko rekonstruiran.

Dosedanja vžigalna tuljava kvalitetno ne odgovarja več potrebam našega trga, zato je bila njena nova proizvodnja ustavljena in se bo samo še kompletirala nedovršena proizvodnja. Namesto nje je bil razvit nov tip vžigalne tuljave, ki je kvalitetno neprimerno boljša od dosedanje, ne zahteva pa praktično nobenega novega orodja. Zato se bo proizvodnja lahko takoj začela, čim bo kompletirana nedovršena proizvodnja sedanje vžigalne tuljave. Poleg

Dinamo za avto

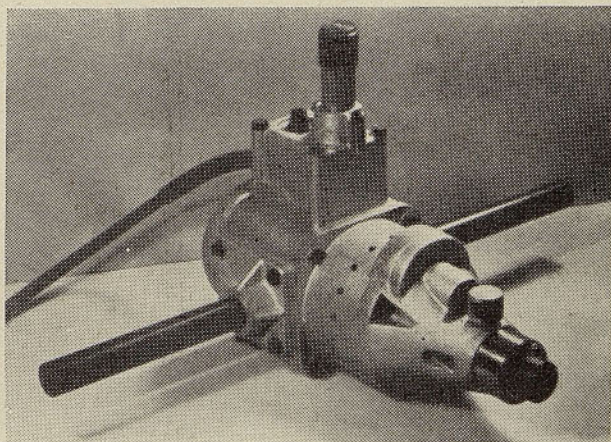
te bo prihodnje leto v razvoju še en tip vžigalne tuljave za motorje z manjšim številom valjev, ki bo manjša in zato seveda tudi cenejša.

Ne po naši krivdi še nismo prav ničesar razvili za jugoslovansko ljudsko vozilo »Zastava 600« (po licenci FIAT). Upam, da bomo lahko pričeli z razvojem že letos, vsekakor pa bo prihodnje leto v razvoju za to vozilo dinamo moči 90 W/12 V in zaganjalnik moči 0,6 KW/12 V. Regulator je že razvit, prav tako tudi vžigalna tuljava. Za potrebe istega podjetja bomo razvili še zaganjalnik za osebno vozilo »Zastava 1400«, dočim dinamo in vžigalno tuljavo že izdelujemo. Računam, da bomo proti koncu prihodnjega leta že lahko poslali dokumentacijo pripravi dela.

Poleg sedanjega dinama moči 130 W/12 V je bil razvit nov tip z drugačno pritrditvijo in priključki. Potrebuje ga IMR — Rakovica za svoje tricilindrične traktorje in bo prihodnje leto že v izdelavi, poskusna serija pa bo izdelana še letos.

Tovarne motornih koles — posebno TOMOS — zahtevajo od nas velike količine magnetnih vžigalnikov za »mopede« in »rolerje«. Te bomo izdelovali že

Vrtalni stroj EVS-3

prihodnje leto, verjetno v sodelovanju z neko inozemsko tovarno. Zaradi pomanjkanja kapacitet v orodjarni ne moremo izdelati vsega orodja in bomo zato nekatere sestavne dele zaenkrat uvozili, poleg tega pa obstojijo še nekatere druge tehnične težave, zaradi katerih doslej še nismo mogli osvojiti proizvodnje magnetnih vžigalnikov. Na vsak način pa je to proizvodnjo treba osvojiti, ker se zahtevajo relativno zelo velike količine, ki so za nas vselej interesantne.

V letošnjem letu smo v večjih količinah izdelovali univerzalni motor za sesalnike tovarne »Erma« v Šmarju pri Kopru, ki je v bistvu enak motorju EVS 1, le da ima večje število vrtljajev in drugo prirobnico. Za manjše sesalnike iste tovarne smo letos razvili nov manjši univerzalni motor in računamo, da bo prihodnje leto že v proizvodnji. Zanj smo uporabili isti rotorski in statorski rez kot ga

ima motor EVS 1, poleg tega pa še nekatere druge sestavne dele tega motorja.

Trenutno se nahaja v razvoju cela vrsta enofaznih asinhronskih motorjev z izraženimi poli majhnih moči. Te motorje potrebujejo razne tovarne za ventilatorje, gramofone, magnetofone itd. Doslej sta bila že v proizvodnji dva slična motorja in sicer KEM 20 in KEM 50, ki pa zaradi svoje konstrukcije ne moreta zadovoljiti vseh potreb. Predvsem imata premajhno število vrtljajev, novi motorji pa bodo imeli dvojno število vrtljajev in bodo cenejši.

Razvojni program panoge avtoelektrike je pravzaprav velik in terja povečanje asortimenta. To pa je nujno, če se hočemo uspešno uveljaviti na tržišču doma in v inozemstvu. In ne nazadnje smo dolžni to tudi zato, da bomo izpolnili obveze, ki smo jih prevzeli s pogodbo o rekonstrukciji.

Zakaj ne grem več na topel obrok?

»Topel obrok — dobra stvar!« sem si dejal, ko smo šele razpravljali in premlevali idejo o toplem obroku. No, in sedaj že deluje topla malica. Stirinajst dni sem pridno hodil in razen dvakrat ali trikrat (ko je bilo na sporedu zelje, zelje in spet zelje s polovico polovice polovičarske klobase) nisem bil nad prehrano razočaran. Dobro je bilo — pa vendar ne grem več.

In zakaj?

Nisem ravno prevelik jedec, vendar sem po topli malici dobil tak apetit, da bi pojedel še marsikaj. Topla malica in kos kruha staneta 40 din dnevno. Ker sem dobil apetit in da do dveh nisem bil lačen sem si k malici kupil še en kruh, kar pomeni dodatni izdatek + 5 din skupaj torej 45 din, kar znese v 25 dneh, odnosno enem mesecu nič več in nič manj kot 1125 din. In to je pa že denar!

Morda komu to moje navajanje ne bo prav, vendar moram poudariti, da bi prav rad hodil na topel obrok, kulturno pomalica, vendar računica je računica. Namreč, dnevno si kupim 3 kruhe — 15 din in vsake 4 dni eno osminko masla (78 din) kar znaša dnevno 20 din, torej skupno 35 din (lahko si kupim salamo, slanino ali sir in se pri tem ta znesek 35 din bistveno ne spremeni). Če te 35 din pomnožimo s 25, kolikor je delovnih dni na mesec dobim znesek 875 din, torej je moja malica, ki me nasiti in verjetno tudi kalorično odgovarja toplemu obroku, za 240 din cenejša. Za ta denar lahko kupim 92 dkg govejega mesta (kolikor se do izida številke ne bo podražilo) in cela družina bo dva dni imela imenitno kosilo, in jaz seveda tudi. In z menoj je istega mnenja gotovo še marsikdo izmed bralcev.

Kaj torej predlagam?

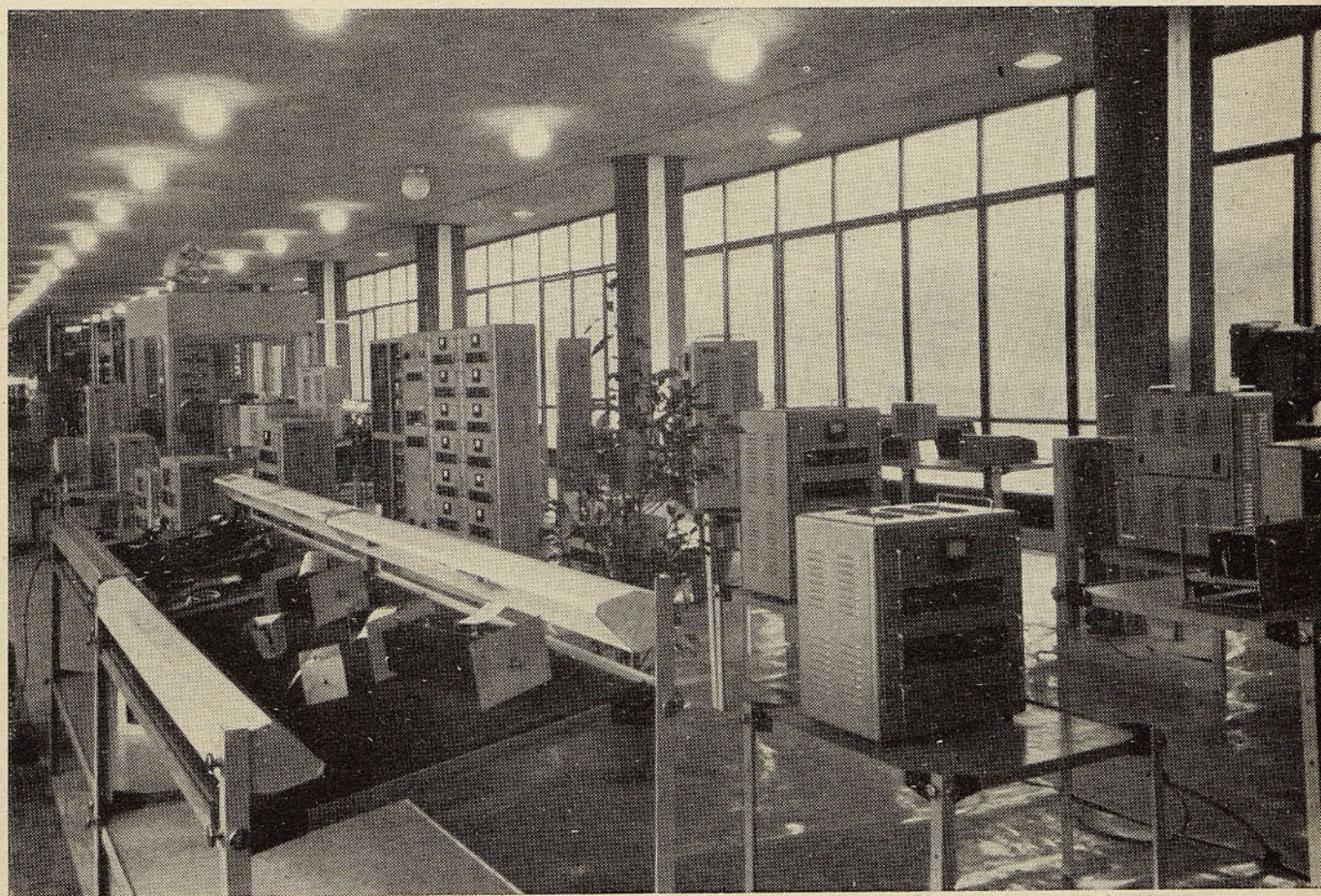
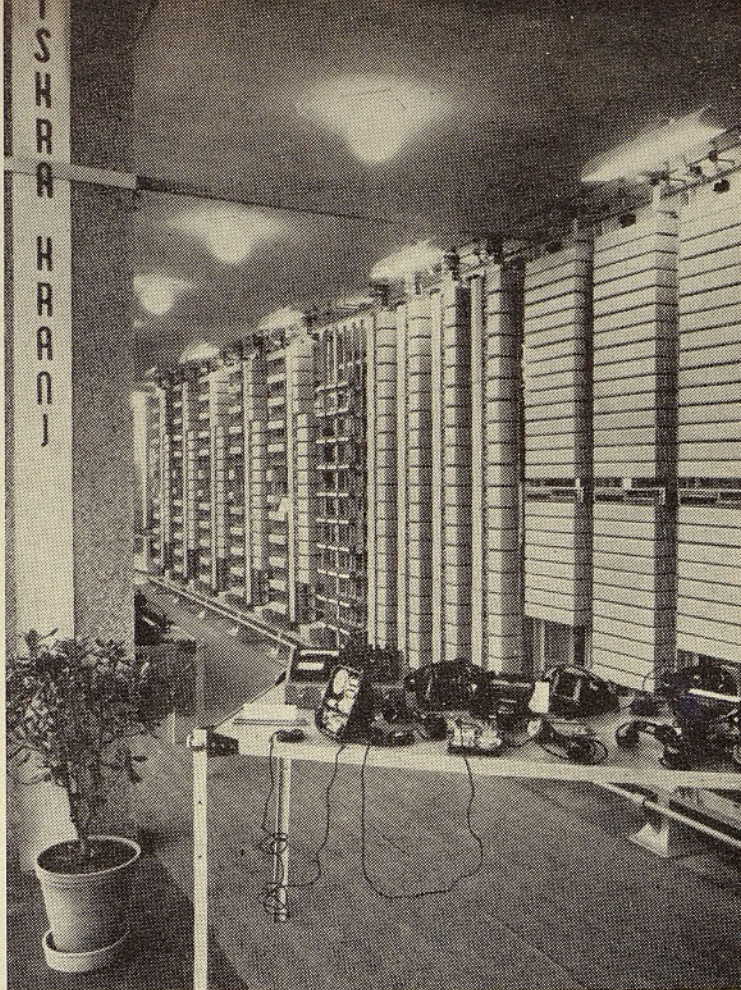
Odgovorni ljudje ali komisija naj pregleda možnosti pocenitve toplega obroka, kar je po mojem mogoče, saj tovarna krije režijo toplega obroka, restavracija pa bi smela zaračunati samo dejanske nabavne stroške prehrane — brez kakršnegakoli dobička.

ISS.

IV. MEDNARODNI SEJEM RADIA IN TELEKOMUNIKACIJ

Razstavni prostor »ISKRE«

Pavel Kryštufek: — Nadaljevanje

Mesto — heroj.

Naslednji dan dopoldne smo prispeli v Leningrad, ki mu Rusi pravijo tudi mesto - heroj zaradi junaštva pri obrambi mesta pred Nemci. Na postaji so nas zelo prijazno sprejeli predstavniki leningrajskih elektrotehniških društev in seveda — Inturista, ter nas peljali v hotel. Tu pa smo ugotovili zopet eno nevšečnost. Pogovarjali smo se z nekim švedskim delegatom o odhodu in ugotovili, da vsi potujemo iz Leningrada v Stockholm v ponedeljek, bila pa je sobota. Ker smo hoteli vedeti, če vsi potujemo z istim letalom, smo bolj natančno pregledali karte. Na naše začudenje smo videli, da so nam izstavili karte za soboto, ko letalo sploh ne pelje v Helsinki, temveč v Rigo. Potem se je pa zopet začela „hajka“ za kartami, katere smo kasneje res dobili z veljavnostjo za ponedeljek.

Vsak obiskovalec mora priznati, da je Leningrad zares lepo mesto. Poznavalci sveta celo trdijo, da je Leningrad tretje najlepše mesto na svetu in pred Parizom. Leningrad leži ob morju, ves je preprižen s kanali, skozi teče reka Neva. Zelo veliko ima parkov in zelenja v mestu. Poleg tega ima Leningrad ogromno zgodovinskih spomenikov iz daljnje in bližnje preteklosti. Leningrajski športni stadion ima krasno lego ob zalivu na robu mesta in sprejme 120 tisoč gledalcev. Med vojno je mesto zdržalo večletno nemško blokado in je bilo v tem času skoraj popolnoma porušeno. Kljub temu v Leningradu danes ni videti nobenih ruševin in je popolnoma obnovljen. Na vходу v mesto ob cesti stoji na granitnem podstavku prvi tank, ki je prodril blokado in so ga leningrajčani postavili tja za spomin. Nekateri, ki so preživeli blokado,

so pripovedovali, kako strahotno je bilo takrat v Leningradu. Od nikoder niso mogli dobiti pomoči, primanjkovalo jim je zlasti pozimi kurjave, pa tudi hrane in zdravil. Zares, herojsko mesto!

Tiste dni je proslavljala svoj praznik sovjetska vojna mornarica, zato je bil v Leningradu zasidran del baltiške flote. Videli smo vse vrste vojnih ladij od patrolnih čolnov, podmornic in rušilcev do znane križarke Ordžonikidze. Nekateri delegati, zlasti Američani, so vse ladje filmali, pa jim tega ni nihče prepovedal. Zanimivo je tudi to, da so bile ladje zasidrane sredi mesta. Mostove namreč dvignejo in tako ladje lahko ploveje skozi. Tiste dni je bilo v Leningradu ogromno ljudi, ki so prišli na proslavo, katere se je udeležil tudi takratni sovjetski vojni minister maršal Žukov. Ne daleč od tu stoji na mestu, kjer se je zasidrala v času revolucije, stara in znana križarka „Aurora“, ki je s tega mesta streljala s topovi na Zimsko palačo. „Aurora“ je danes spremenjena v muzej in jo vzorno vzdržujejo.

Kljub velikemu številu zgodovinskih spomenikov smo uspeli obiskati samo Zimsko palačo, imenovano danes „Ermitaž“ in Petrov dvorec, ki leži nekoliko izven Leningrada. Zimska palača je ogromna, veličastna stavba, katero so spremenili v muzej in jo danes obiskujejo milijoni ljudi. Vendar bi človek potreboval za ogled tega muzeja precej časa, najmanj pa nekaj dni, mi pa smo imeli na razpolago le nekaj ur. Zato smo ga lahko pogledali le mimogrede, toda že pri takem ogledu se človek prepriča, da hrani muzej neverjetne umetnine in zaklade. Prav lahko, da ima večjo zgodovinsko ter umetniško vrednost kot Louvre v Parizu.

Ermitaž ima 1100 ali 1200 dvoran — ne vem natančno — in vse so polne umetnin. Tako so zastopani skoraj vsi, če že ne prav vsi, vidnejši umetniki od Rembrandta, Tiziana pa do Michelangela. In vsak ima svojo dvorano! Tu obiskovalec tudi vidi, kaj vse so si privoščili ruski carji in velikaši za svoje razkošje. Ena od dvoran je izdelana iz malahita. Stebri, stene in strop, vse iz malahita. Vodnica je pripovedovala, da ima malahit ceno zlata (kg malahita = kg zlata). V vseh dvorinah je brez števila vaz iz malahita in drugih kamnov v različnih velikostih. Ena od vaz je tako velika, da se v njej lahko koplje človek, in izdelana iz enega kosa čistega porfirja. Cele stene so pokrite z gobelini, za katerih izdelavo 1 m² so potrebovali eno celo leto. V Ermitažu imajo trezor, kjer so shranjene največje dragocenosti. Gre za zlato in drage kamne: briljante, diamante itd. Mislim, da je vrednost tresorja neprecenljiva, da ni izračunljiva.

V času našega bivanja v Leningradu smo si ogledali še Petrov dvorec. Ruski car Peter Veliki si je sezidal dvorec v neposredni bližini mesta ob morju. Dvorec stoji sredi ogromnega parka, ki je poln fantastičnih fontan in vodometov, stavba sama je pa sorazmerno majhna. V parku je tudi polno raznih skulptur, ki imajo zgodovinsko vrednost. Med vojno je bil tudi ta objekt porušen in sicer so ga morali razbiti Rusi, ker se je v njem vkopala nemška težka artilerija in jo Rusi niso mogli drugače izgnati kot, da so vse skupaj razbili. Seveda pa so vse umetniške in zgodovinske vrednosti odnesli ob umiku. Danes je Petrov dvorec že skoraj popolnoma restavriran.

Leningrad leži že tako visoko na severu, da imajo tam meseca

junija polarne (bele) noči. V času ko smo bili mi tam, se je pričelo mračiti šele okrog polnoči, pa še potem ni bilo popolnoma temno. Za nas, ki nismo tega navajeni, je to kar neprijetno. Zaradi tega prično z delom šele ob 9. uri zjutraj, ker gredo zvečer kasno spat.

Kdor obišče obe mesti — Moskvo in Leningrad — takoj opazi razliko na ljudeh. V Leningradu so ljudje bolj in bolj skrbno oblečeni. Sicer pa imajo v Leningradu večje plače kot v Moskvi in sicer zato, ker leži bolj severno. Menda se pri njih plače večajo čim bolj greste proti severu. Za nas kaj nenavadno!

Leningrad smo zapuščali v ponedeljek popoldne. Carinski pregled in pregled potnih listov smo opravili v stavbi uprave letališča brez kakšnih posebnosti. Tu smo oddali tudi prtljago, za katero nam ni bilo več treba skrbeti. Z ruskimi spremljevalci smo odšli nato na letališče, kjer je že čakalo sovjetsko dvomotorno letalo ILI 2. Potnih listov nismo imeli, ker so jih odnesli na pregled. Do odhoda smo imeli še nekaj časa, zato smo se še nekoliko porazgovorili z Rusi, nato pa smo se formalno poslovili in zahvalili za trud, ki so ga imeli, da bi nam bilo bivanje v SZ čim bolj prijetno.

Prostore v letalu so zasedli samo delegati. Tik pred odhodom pa je prišla v letalo uslužbenka uprave in sporočila, da trije potniki ne bodo mogli leteti, ker jih Inturist ni dal v seznam potnikov. Bila sta dva Američana in Šved. Dočim je Šved brez besede zapustil letalo, sta se Američana pričela razburjati, da je to nekaj nezaslišanega. Po skoraj enourni zamudi so jih le uspeli prepričati, da je to krivda Inturista ter, da bosta letela naslednjega dne. Namesto njih so prišli v letalo trije drugi potniki, mislim, da so bili Kitajci. Končno so nam vrnili še potne liste in motorji so zabrneli. Letalo se je počasi spustilo po betonskem vzletišču, se odtrgalo od zemlje in zakrožilo nad mestom. Zapuščali smo Sovjetsko Zvezo.

Čez Baltik nazaj.

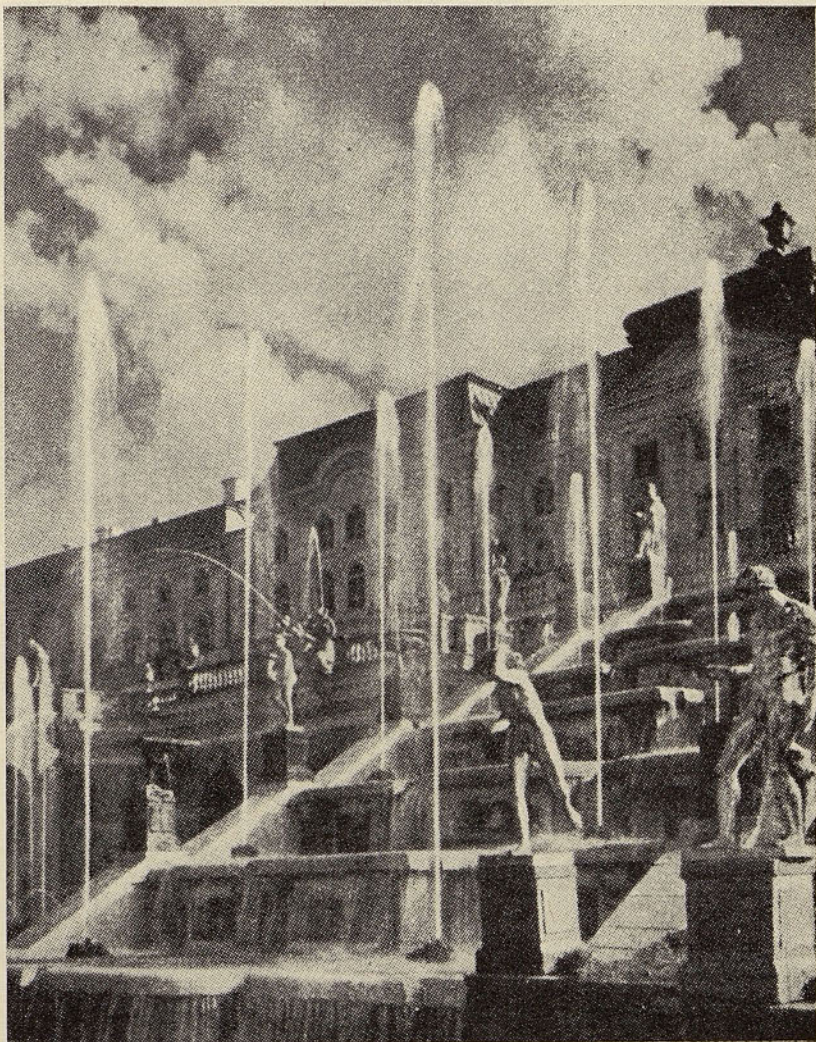
Letalo se je vedno bolj dvigalo in končno doseglo višino 1000 m, na

kateri je ostalo. Bili smo nad Baltičkim morjem in pod seboj smo videli samo morje. Sovjetska letala ILI 2 so zelo udobno in stabilno grajena. Stuardesa, ki je perfektno govorila angleško, nam je postregla s čokoladnimi bonboni in časa nam je potekal v prijetnem razpoloženju. Kmalu smo zagledali pod seboj otoke, ki so se počasi spreminjali v kopno zemljo. Leteli smo nad deželo tisočerih jezer — nad Finsko. Pod seboj smo videli vedno več jezer in gozdov. Vedeli smo, da bomo kmalu zagledali finsko glavno mesto — Helsinke. Kmalu smo pričeli zgubljeni višino, leteli smo že tik nad gozdovi, nato pa smo se spustili na skromno finsko letališče.

Pri pregledu potnih in vozniških dokumentov je uradnik nekam sumljivo dolgo ogledoval najini vozni

karti. Končno je le povedal, da najbrž ne bova mogla potovati dalje, ker naju Rusi niso dali v seznam potnikov od Helsinkov do Stockholma. Midva sva pa takoj vedela, da mora biti še nekdo, ki ni na seznamu. Kes je bil to vodja švedske delegacije. Napaka Inturista torej še iz Leningrada! Toda Finci so nam kljub temu preskrbeli mesta v letalu in smo lahko potovali dalje.

Finsko letalo angleške znamke Conwair je bilo popolnoma zasedeno, ko smo zapustili letališče. Tudi sedaj smo leteli 1000 m nad zemljo. Pod nami so se vrstili gozdovi, jezera, otoki, morje, pa zopet kopno. Simpatični stuardesi sta postregli s sendviči in kavo. Kje letimo, nad Finsko ali Švedsko? Stuardesa pravi, da to ni tukaj tako važno: letimo nad Skandinavijo.

Še kontrola časa; na Švedskem je treba premakniti čas za dve uri nazaj. V daljavi smo zagledali obrise mesta, letalo se je pričelo spuščati, se dotaknilo zemlje in se počasi ustavilo. Pristali smo na modernem in velikem stockholmskem letališču.

Carinska kontrola in kontrola potnih dokumentov je skoraj taka kot da je ne bi bilo. Državljeni skandinavskih dežel imajo posebne kontrolne prehode in ne potrebujejo ničesar drugega kot osebno legitimacijo. Zares enostavno. Takoj na letališču smo se oskrbeli s švedskim denarjem, nato smo se odpeljali z avtomobilom v mesto. Prve trenutke je prav neprijetno, ker imajo Švedi levi sistem vožnje to se pravi, da vozijo levo in preHITEVAJO desno. Zato človek misli, da se bo avto vsak čas zaletel. Na Švedskem imajo osebne avtomobile precej tipizirane, ker je videti največ njihovega osebne- ga vozila, ki se imenuje Volvo. To je nekakšno švedsko ljudsko vozilo. Na vse uvožene avtomobile pa imajo precej visoke takse in carine.

Švedska je zelo lepa in dobro urejena dežela, pa tudi Stockholm je lepo mesto. Ceste so asfaltirane, polja skrbno in intenzivno obdelana, industrije pa tudi dovolj. Brezposelnosti ne poznajo. Sicer je itak znano, da je Švedska dežela z zelo visokim standardom. Zato se prav nič ne čudite, če vidite ob sicer samotni hiši avtomobil. Naseljenost je majhna, po sebnosti na severu države, kamor pa se Švedi ne selijo radi kljub visokim zaslužkom, ki jim jih nudijo. Življenski pogoji so pač tam nekoliko slabši.

V času, ko smo potovali skozi Švedsko, je bil čas letnih dopustov in so bile tovarne po večini zaprte. Švedi imajo namreč kolektivne dopuste in takrat je promet najbolj obremenjen. V tem času odhajajo na dopust v razne kraje Evrope: z avtomobili, vlaki in ladjami, v skupinah in posamič. Kljub temu pa ni nobene prenatranosti v vlakih in sva dobila spalnike. Švedski spalni vagoni so že opremljeni s klimatskimi napravami. Zato sva udobno prespala noč od Stockholma do Malmöja, ker sva

dobila karte za spalni voz od Köbenhavna naprej, katere sva plačala že v Stockholmu. V Malmöju smo se preselili na ladjo, ki vozi na Dansko v Köbenhavn. Obmejna kontrola je v skandinavskih državah tako enostavna in malenkostna, da potnik komaj ve, kdaj jo je prešel.

Ladje vozijo iz Švedske na Dansko menda vsake pol do ene ure. Na ladji se je trlo ljudi, vendar vožnja ne traja več kot poldrugo uro. Tu vlada tudi poseben carinski režim, različne predmete lahko namreč kupite na ladji znatno ceneje kot drugje na kopnem.

Posebno poceni so cigarete in čokolada, po katerih potniki najraje segajo. Vendar so količine, katere se lahko kupi, omejene in lahko dobite n. pr. največ 200 cigaret.

Od pristanka ladje v Köbenhavnu do odhoda vlaka smo imeli eno uro časa, vendar je razdalja od pristanišča do postaje precej velika in je treba uporabiti taksi. Vlak je bil že pripravljen in mesta v redu rezervirana.

Vožnja čez danske otoke od Köbenhavna do Gedserja je zanimiva in kar hitro mine. Sicer pa vozi vlak na tej razdalji slabi dve uri. Že pri tej vožnji pa se potnik prepriča, da je Danska zares dežela z intenzivnim kmetijstvom in da ima visok standard. Tu se pričenjajo mlini na veter, ki še vedno predstavljajo znaten vir energije in poleg tega dajejo deželi posebno slikovitost. Posebno zanimiv je tudi ogromen most, ki veže dva danska otoka. Most je več kilometrov dolg in dovolj širok za železniški, cestni in osebni promet.

V Gedserju je bila ladja že pripravljena za prevoz vlaka v Nemčijo. Tu namreč vse vagoni, ki so namenjeni za tranzit, enostavno zapeljejo s potniki vred na ladjo. Seveda je ladja posebej za ta namen grajena, pravtako pa tudi pristanišče. Tudi na tej progi imajo ladje poseben carinski režim, podobno kot med Švedsko in Dansko, in ker je bil čas za kosilo, sva se napotila v jedilnico. Ugotovila sva, vendar počasi, da imajo tudi čisto posebne navade. V sredi velike jedilnice imajo postavljeno ogrom-

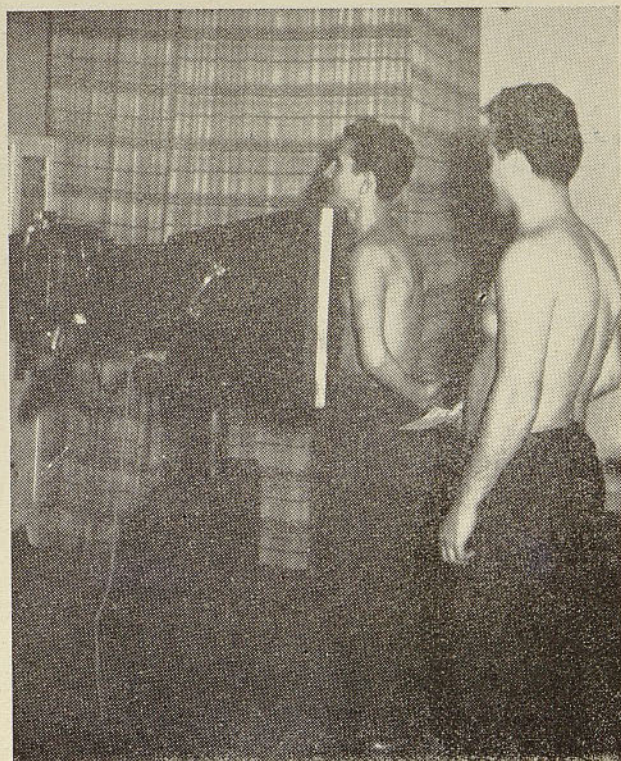
no mizo, na kateri so servirana vsa jedila, kakršna bi lahko prišla potniku na misel, od toplih do mrzlih, vsak pa si mora postreči sam in sicer lahko vzame kar hoče in kolikor hoče. Lahko tudi večkrat. Zato pa se plača enotna, skoraj skromna cena: 7 danskih kron. Oskrbela sva se še z ameriškimi cigaretami za pot, potem pa sva se sprehodila po krovu ladje. Morje je mrzlo in še zdaleč nima take barve kot naš Jadran, temveč je bolj sivo, kot bi bilo umazano. In ko smo se približali nemški obali, smo videli ob morju na stotine, morda na tisoče šotorov, v katerih so taborili izletniki. Vendar tega taborjenja ni mogoče primerjati z onim na naši obali, saj je tukaj tako revna obala, da bi se mi najbrž dvakrat premislili, preden bi šli tja na dopust. In končno se človek nič več ne čudi, če Nemci tako radi pridejo na Jadran.

V Grosenbrode v Nemčiji smo pripluli po štiri urni vožnji. Vlak je bil pripravljen. Ladjo so privezali na pomol in odpeljali iz nje vagoni. Bili smo pripravljene za odhod. Začela se je zadnja etapa najine poti.

V Nemčiji se vsem mudi. Vlaki vozijo hitro in na obeh straneh Rena navzgor in navzdol, drug za drugim. Podnevi in ponoči. Ceste so prenatrpane z avtomobili. V Nemčiji je gospodarska konjunktura. Vendar potnik, ki večkrat potuje skozi Nemčijo, takoj opazi, da se cene kljub temu počasi dvigajo. Kljub trdnemu gospodarstvu in zlatim rezervam. Tempo življenja je tam neverjetno hiter.

Nemčijo smo zapuščali zvečer, zato smo vožnjo čez avstrijsko ozemlje prespali. Zbudila sva se šele na zadnji avstrijski postaji pred mejo, kjer smo opravili običajne obmejne preglede. Nato še vožnja skozi predor in bili smo v Jugoslaviji. Bila je sobota, 20. julija, nekaj čez šesto uro zjutraj, ko smo se ustavili na jeseniški postaji. V vagon so stopili organi obmejne kontrolne službe, prišli v kupo in pozdravil s pozdravom, ki si ga človek po dolgi vožnji že kar želi: „Dobro jutro, tovariši! Jugoslovanska kontrola potnih dokumentov. Potne liste, prosim!“

Začudil sem se nad številko 507, ki jo je izrekel naš obratni zdravnik dr. Ivan Vidmar na Občnem zboru sindikata novembra lanskega leta. Ta številka pomeni namreč število članov našega kolektiva, ki so imeli, preboleli, ali prebolevajo tuberkulozo. Da ta bolezen terja dolgotrajno zdravljenje, ki niti ni vedno popolno in da terja ogromna denarna sredstva, o tem naj spregovore raje zdravniki. Da pa ta bolezen ne prizanaša nikomur, je pa tudi jasno vsem. Bolezen očeta pomeni zmanjšanje dohodkov in s tem znižanje standarda bolnikove družine.

Zato ni nič čudno, da naša skupnost troši tako velika sredstva ravno za zatiranje te zahrbtne bolezni. In tudi naša tovarna in naša sindikalna podružnica nista pri tem boju indiferentna. Tovarna skrbi preko svoje obratne ambulante za njeno najsodobnejšo opremo, za redne preglede vseh članov našega kolektiva s slikanjem pljuč in fluorografiranjem, kot se temu bolj učeno reče. In prav temu se ima 37 naših sotovarišev z aktivno tuberkulozo zahvaliti, da so bili pravočasno odkriti, da so lahko takoj pričeli z zdravljenjem in so na poti okrevanja.

Tuberkuloza, pravijo, je socialna bolezen, torej se pojavlja tam, kjer niso urejeni življenjski pogoji: slaba in vlažna stanovanja, slaba in neredna prehrana, neredno življenje... Seveda so tudi izredni primeri. Sploh se mi pa zdi primerno, da naš obratni zdravnik v tej zvezi spregovori preko naše revije nekaj besed.

Priporočam, da odgovorni ljudje našega podjetja pregledajo možnosti, kako našim tuberkuloznim bolnikom pomagati, da čimpreje ozdrave in da pridobljeno zdravje ohranijo. Prvenstveno jim

je treba rešiti stanovanjsko vprašanje, ki verjetno obstoja.

Na tem mestu moramo pohvaliti naš lanski IO sindikalne organizacije, ki je omogočil prvim 20 okrevancem te bolezni dvanajstdnevno brezplačno letovanje v Bohinju v septembru lanskega leta. Tem bolnikom ne prija sonce, sicer bi seveda lahko letovali v Ankaranu, kot so fantje iz selenskega oddelka ali skupina zdravstveno šibkih v maju 1957. Zdi se mi pa potrebno poudariti, da to lanskeoletno letovanje ne sme biti osamljen primer, temveč mora biti letos še bolj množično.

Vsem pa, ki so nam omogočili to naše letovanje v lanskem letu, se na tem mestu v imenu vseh okrevancev iskreno zahvaljujem.

Zanimivosti iz

TEHNIKE

CENEJŠE IN OSTREJŠE NOSILNE KONICE IZ KERAMIKE

Pred nekaj leti je angleška tovarna za avtomobilске svečke »Lodge« razvila nadomestni material za porcelan, ki so ga s pridom pričeli uporabljati v elektro in tekstilni industriji. Z dol-

gotrajnimi preiskusi so med drugim ugotovili, da se ta material zaradi izredne trdote lahko uporablja za rezilne konice na orodjih. Produkcijo teh konic so že osvojili. Po podatkih proizvajalca je ta material za konice sorazmerno poceni in prekaša volframkarbid. Ker so te konice tako poceni, se brušenje orodja več ne izplača. Velika prednost teh keramičnih konic je tudi ta, da dovoljujejo mnogo večje rezilne hitrosti in da izdržijo mnogo dlje kot poznane »vidia« ploščice. (Proizvajalec: Lodge Products Ltd Rugby Warwickshire — Anglija.)

INDIJA UVAJA DECIMALNI SISTEM

Prve začetke za uvajanje decimalnega sistema bodo v Indiji začeli z denarjem. Indijska rupija, ki je imela doslej 16 annas bo imela odslej 100 piastrov. Precej resno pa se tudi ukvarjajo za uvajanje metričnega sistema namesto colskega.

PRVI AVTOMOBILSKI RADIJSKI SPREJEMNIKI S TRANSISTORJI

Doslej se avtomobilski radijski sprejemniki še niso gradili s transistorji. Pred nekaj meseci pa jih je začela izdelovati tovarna »Blaupunkt« v Zapadni Nemčiji. Novemu aparatu so dali ime »Wiesbaden«.

DRUŽINA „POČITNIŠKE ZVEZE“ ISKRA

Družina »Počitniške zveze« v naši tovarni je v obdobju svojega obstoja nedvomno dosegla zavidljive uspehe. To je jasno dokazal 1. občni zbor, na katerem so bili kritično pregledani vsi uspehi in neuspehi dosedanjega dela. Na tem zboru je tovariš Roman Vitez podal obširen referat, v katerem je orisal razvoj in vlogo organizacije v naši državi in ISKRI.

LETO 1953, ZGODOVINSKO LETO ZA NOVO ORGANIZICIJO

Kljub temu, da so bili pogoji za ustanovitev nove organizacije FS zreli že pred tem, pa je do tega prišlo šele leta 1953. To pa predvsem zato, ker je bilo treba temeljito premisliti, kakšna naj bo nova organizacija, v čem naj se razlikuje od predvojnne in kakšen bo njen vzgojni pomen v naši novi socialistični družbi. Izkazalo se je že pri prvem programu, da se današnja organizacija precej razlikuje od predvojnne. Ohranila je le ime in osnovne cilje.

Potrebo po FS so tudi po vojni prvi začutili študentje in dijaki, kajti znano je, da ima žep le-teh največje luknje. V kratkem času pa se je organizacija razširila tudi na delavsko in kmečko mladino, saj je tudi med njimi v pretežni večini procent tistih, ki jim razne denarne težave onemogočajo potovanja in spoznavanje sveta in s tem širjenje lastnega obzorja.

FS je botrovala mladinska organizacija, ki je prek svojih aktivistov propagirala to organizacijo in ustanavljala družine po šolah. Vendar pa se je že na začetku pojavilo precej napak, katere so usodno vplivale na porast članstva v poznejših, zlasti pa v drugem letu obstoja. V prvem letu t. j. leta 1953 se je mladina množično vključevala v naše vrste, ker je od organizacije pričakovala več kot ji je ta ob ustanovitvi lahko nudila. Ob ustanovitvi FS ni bilo izkušenega vodilnega kadra, mladina pa organizacije ni poznala. Vedela je le to, kar je videla v programu: da je FS mladinska vzgojna organizacija, ki bo prirejala poceni potovanja in letovanja, da bodo njeni člani uživali popuste pri prevozu na železnici in ladjah in, da bodo za potujoče skupine pripravljene v nekaterih krajih tako imenovane »prihvatne stanice«. To pa je bilo vse, kar je mladina ob ustanovitvi vedela o organizaciji.

Prvo leto ni nihče organiziral potovanj, letovanj in izletov, kot se je na široko obljubljalo v začetku. Nikogar ni bilo, ki bi prirejal krajša potovanja po bližnji okolici, izlete peš ali s kolesi, nikogar ni bilo, ki bi mladino vzpodbujal, da bi spoznavala svojo ožjo domovino.

Nepravilen postopek pri propagiranju organizacije, premajhna samoiniciativa članstva in neizkušeno vodstvo so bili vzrok posledic, ki so se pokazale pri vpisu v naslednjem letu. Članstvo je porazno padlo na nizko število tistih, ki niso obupali nad neuspehi v prvem letu.

Ker pa je bila za nadaljnje delo nujno potrebna finačna pomoč, ni bilo po neuspehu v letu 1953 težko prikaziti pristojnim forumom družbeni in politični pomen organizacije pri socialistični vzgoji mladine. Organizacijam FS so razni forumi šli na roko in jim dodelili nekaj dotacij in Glavnemu odboru PZ Slovenije so na ta način začela dotekati sredstva. Pričela se je velika akcija za ponovno popularizacijo FS in porast članstva.

Na izletu

Led je bil prebit, le treba je bilo dobiti vodstvo, ki bi nadaljevalo začeto delo.

Za nadaljnji razvoj organizacije pa je bil važen tudi sprejem novega statuta, ki ga je sprejela I. redna skupščina FSJ, oktobra 1954 l. Po novem statutu se je lahko vključila v organizacijo tudi vajenska, delavska in kmečka mladina. Še važnejši pa je bil sklep, da so prosvetni delavci lahko člani organizacije le, če v organizaciji aktivno delajo in ni dovolj, da so v prosvetni službi. Ta sklep je bil važen še zato, ker je tako odpadlo precej članov, ki so stalno negodovali, ker ugodnosti niso uživali posamezniki ampak le skupine.

PO novem statutu — novo obdobje v organizaciji

Od takrat dalje, ko je bil novi statut sprejet, pa gre razvoj FS stalno navzgor. Po tovarnah in med kmečko mladino si je organizacija našla mnogo vnetih pristašev, tako da je danes specialni sestav organizacije že zelo pester. Mirne vesti lahko ob položaju kakršnen trenutno je, rečemo, da je FS res postala organizacija vse mladine.

FS danes pogumno stopa pred javnost, javno mnenje pa mu daje vse priznanje, saj so doseženi uspehi pri danih pogojih več kakor zadovoljivi. Za nas pa ni dovolj, da mladina samo potuje, naš cilj je, da mladina na potovanjih spozna naše kraje, ljudi, njihove običaje, zgodovino jugoslovanskih narodov, kulturne in naravne spomenike, predvsem pa zgodovino naše NOB in veličino socialistične graditve.

Tudi v tem je organizacija že precej dosegla, vendar z dosedanjimi uspehi ne moremo in še ne smemo biti zadovoljni.

Od 21. maja 1957 dalje

Ta datum pomeni prelomnico med ugibanjem o bodočnosti organizacije. Vodstvo le-te je bilo zapušeno tovarišem:

Romanu Vitezu, kot predsedniku;
Nadi Tičar, kot tajniku;
Regini Rysman, kot blagajniku;
ter Ivotu Šušteršiču in Cirilu Globočniku kot članoma odbora.

Program je obsegal poleg navedb dela, ki so se nanašala na sam odbor, še seznam raznih potovanj, taborenj, itd., ki bi jih bilo mogoče organizirati v bližajoči se sezoni. Tako so bila na seznamu 4 taborenja, 4 potovanja, 6 potovanj s kolesi in več priložnostnih izletov in potovanj. Ker pa je bilo ob pričetku sezone le še 18 članov, ki so imeli namen svoj dopust izkoristiti zato, da bi potovali po tem programu, se — razumljivo — vse navedeno le ni izvedlo.

Izlet družine »PZ«

Občni zbor 27. oktobra 1957

Na občnem zboru so se izkristalizirali naslednji sklepi:

Družina PZ se kolektivno vključi v »Društvo prijateljev prirode«.

Vsak član bo skušal pridobiti čim več novih članov. Člani naj se s skupnimi močmi lotevajo posameznih nalog, da delo ne obteži na ramenih posameznikov.

Treba je misliti na skrbnejše priprave za poletno sezono že sedaj in v ta namen organizirati razna predavanja in drugo. Namen teh naj bi bil, da se člani seznanijo že pred odhodom na potovanje ali taborenje itd. s pripravami in namenom teh. Tudi predavanja o znamenitosti krajev, ki jih mislijo člani v bodoči sezoni obiskati, bodo veliko pripomogla, da bodo udeleženci že v naprej seznanjeni z njimi, bo njihov uspeh že v naprej zagotovljen.

Izvoljen je bil tudi novi odbor družine in sicer ga sestavljajo:

Roman Vitez
Stane Stare
Regina Rysman
Marija Drinovec
Ivo Šušterič
Stane Sirc
Kristina Bregar

ter nadzorni odbor:

Beno Dežman
Stane Istenič
Ivica Čadež

Po občnem zboru je imel odbor že več sestankov, kjer je bil sestavljen program dela za naslednje leto. Toda o tem kdaj drugič.

TRADICIONALNO ŠPORTNO TEKMOVANJE V ISKRI

V POČASTITEV PRAZNIKA REPUBLIKE

Športna tekmovanja članov naše tovarne v počastitev Dneva republike so postala že tradicionalna. Skoraj vsako leto se za ta praznik udeleži športnih tekmovanj v raznih panogah okoli 300 naših članov kolektiva. Ta športna tekmovanja organizira vsako leto komisija za šport pri Izvršnem odboru sindikalne podružnice naše tovarne. Da pa se tekmovanja sploh lahko izvedejo, skrbi naš sindikat, ki da komisiji na razpolago primerno vsoto denarja. V letu 1957 je bilo porabljeno za šport in športna tekmovanja približno 205.000 din, med tem, ko je za letošnje leto v to svrhu predvidenih 300.000 din. Malo je podjetij na Gorenjskem, ki v taki meri skrbe za športno življenje svojih ljudi.

Za razliko od preteklih tekmovanj je letošnje potekalo v redu: bilo je dobro organizirano in tudi tekmovalci so bili dokaj disciplinirani. Borbe na vseh toriščih pa so bile ostre, zagrizene a vseskozi fer.

V nogometu so letos tekmoval 4 ekipe: ekipa produkcije, montaže, orodjarne in nebotičnika. Na papirju je bila velik favorit za osvajitev prvenstva ekipa nebotičnika, saj je njena ekipa bila vsaj na videz najmočnejša. Toda ni vrag, pregovor, da je žoga okrogla se je tudi to pot izkazal za pravičnega. Prvak ISKRE za leto 1957 je postala montaža pred produkcijo, orodjarno in kot zadnjim nebotičnikom. Tekmovalo se je vsak z vsakim in so rezultati bili naslednji:

Montaža : Nebotičnik	2 : 1
Orodjarna : Produkcija	1 : 1
Nebotičnik : Produkcija	3 : 4
Montaža : Orodjarna	2 : 3
Montaža : Produkcija	3 : 2
Nebotičnik : Orodjarna	5 : 3

Potemtakem bi tabela letošnjega prvenstva izgledala takole:

I. montaža	3	2	0	1	7:6	4
II. produkcija	3	1	1	1	7:7	3
III. orodjarna	3	1	1	1	7:8	3
IV. nebotičnik	3	1	0	2	9:9	2

V namiznem tenisu se je med seboj pomerilo 18 posameznikov in 4 ekipe. Med posamezniki je, kot še vsako leto, zmagal Lado Petrovič pred Jožetom

Erlahom in Rogeljem, dočim je med ekipami zmagala ekipa montaže.

V streljanju z zračno puško se je za prvo mesto borilo 10 ekip, a posebej še 61 tekmovalcev. Organizacija je bila pohvalna za tov. Eriha Vagaja in ing. Marjana Rodeta. Ekipe, ki jih je sestavljalo po 5 strelcev so se razvrstile takole:

1. Priprava dela	630 krogov od 750 možnih
2. Ind. kov. šola Iskra	601 krog od 750 možnih
3. Justirnica	526 krogov od 750 možnih
4. Orodjarna	523 krogov od 750 možnih
5. Merilnica	509 krogov od 750 možnih

Najboljši posamezniki pa so tile:

1. Franc Černe	137 krogov od 150 možnih
2. Marjan Skoberne	136 krogov od 150 možnih
3. Ciril Omahen	134 krogov od 150 možnih
4. Beno Dežman	133 krogov od 150 možnih
5. Ivan Peršin	133 krogov od 150 možnih

K zelo dobrim rezultatom tudi mi čestitamo.

Če lahko trdimo, da so bila ta tekmovanja v vseh panogah množična, tega za šahiste ne moremo trditi. Na brzoturnirju, ki je bil v ta namen organiziran, dele 1.—3. mesto s po 5 točk igralci Taševski, Čopić in Šorli ml., 4. mesto je zasedel Šimić s 4,5 točke, 5. pa Kmetič s 4 točkami.

Prvenstvo je končano, prvaki so več ali manj znani, nagrade, odnosno pokali pa do današnjega dne, ko gre članek v tisk (10. 12. 1957), še vedno niso bile podeljene.

ZMAGA NAMIZNOTENIŠKIH IGRALCEV ISKRE NA DUNAJU

ISKRA — KRANJ : STANDARD TELEFON — DUNAJ 5:3

Koncem novembra je naša namiznoteniška reprezentanca vrnila obisk tovarni »Standard telefon« na Dunaju. Naša ekipa je potovala v sestavi: Slavko Fatur, ing. Stevan Pajor, Lado Petrovič in kot »vodja puta« Metod Rotar.

Ta povratni internacionalni dvoboj se je končal z zmago našega moštva »Iskra — Standard telefon« 5:3.

Naša namizno teniška ekipa se je na Dunaju srečala tudi z odlično ekipo tovarne »Semperit«, večkratnega zmagovalca tradicionalnega tekmovanja za pokal mesta Kranja in srečanje izgubila častno 1:5.

KEGLJAŠKO SREČANJE »ROG« LJUBLJANA :
»ISKRA« KRANJ

Za 40. obletnico velike Oktobrske revolucije, so kegljaji »Iskre« Kranj gostovali v Ljubljani. Na dvosteznem kegljišču KK Ilirije so se pomerili z kegljaji kegljaškega kluba »Rog« iz Ljubljane. Tekmovanje se je odvijalo v disciplini 6 krat 100 lučajev v mednarodnem slogu.

Rezultati posameznih tekmovalcev tega tekmovanja pa so bili sledeči:

»Iskra« Kranj:		»Rog« Ljubljana	
1. Andrej Žiberna	394 kegl.	1. Karlo Cerjak	365 kegl.
2. Anton Kalan	349 kegl.	2. Bruno Špitaler	330 kegl.
3. Alojz Nograšek	390 kegl.	3. Ivan Japelj	376 kegl.
4. Jože Krenner	388 kegl.	4. Ferdo Majdič	401 kegl.
5. Alojz Kordež	390 kegl.	5. Dušan Janežič	361 kegl.
6. Stane Valentar	401 kegl.	6. Slavko Draškič	364 kegl.
Skupaj	2312 kegl.	Skupaj	2197 kegl.

Razlika: 115 kegljev v prid tekmovalcev »Iskre« Kranj.
Povprečno na tekmovalca: »Iskra« Kranj 385 kegljev,
»Rog« Ljubljana 366 kegljev.

Doseženi skupni rezultat tekmovalcev Iskre je trenutno najboljši v ekipnem tekmovanju.

Med posameznimi tekmovalci sta bila najboljša tekmovalca tov. Ferdo Majdič »Rog« in tov. Stane Valentar »Iskra«, katera sta porušila vsak po 401 keglj.

V. S.

STRELJANJE

ISKRA — SAVA, TOVARNA GUMIJEVIH
IZDELKOV KRANJ 1338 : 1347

V počastitev Dneva republike sta se srečali v zgornji dvorani tovarniške restavracije reprezentanci ISKRE in SAVE. Nepričakovano je zmagala ekipa SAVE z 9 krogi razlike.

POTROŠNJA ŽARNIC

V začetku našega stoletja se je na svetu potrošilo približno 2,5 milijona žarnic za osvetljevanje. Danes pa znaša potrošnja že 2,5 milijarde letno. Vsekakor je to tisočkrat večja potrošnja, ki kaže neizmeren napredek v elektrifikaciji.

TOPLOTNO-VZDRŽNA TKANINA

V Pittsburgu (Anglija) so začeli izdelovati toplotno vzdržno tkanino iz steklenih vlaken, ki izdrži temperaturo 1287° C. Doslej še ni nobena tkanina izdržala tako visoke temperature in je to prava tkanina atomske dobe.

»SEISMOTRON« — APARAT ZA
UGOTAVLJANJE KAMENITIH
PLAZOV V GORAH

Predno se utrga v gorah kamenit plaz, ki je planincem zelo nevaren, se pojavijo tresljaji večjih gorskih gmot. V kamenite stene, kjer često nastopajo rušenja kamenja ali pa kamniti plazovi se montira v izvrtine kristalne sonde — javljavce. Ta kristalna sonda zaznava najmanjše trsljaje, ki se po žicah prenesejo v kontrolne postaje gorskih reševalnih postaj. Ti tresljaji se prenašajo, — seveda primerno ojačeni na zvočnike. Na ta način lahko kontrolna postaja v naprej napoveduje kamnite plazove.

NOVOST ZA FOTOAMATERJE —
AVTOMATSKO NASTAVLJANJE
OSVETLITVE PRI FOTOAPARATIH

Ideja za avtomatsko nastavljanje zaslonke pri fotoaparatih v odvisnosti do osvetlitve je pravzaprav že stara, toda takih avtomatov za široko potrošnjo doslej še niso izdelovali. Pred kratkim pa je ameriška tovarna »Flight Research Inc. Richmond« — Virginia USA dala na trg avtomatski aparat z veliko občutljivostjo, ki se priključi na mehanizem za nastavljanje osvetlitve fotoaparata. Ta naprava namreč izmeri svetlobo in avtomatsko

nastavi pravilno odprtino zaslonke. Naprava tehta 1,6 kg skupno z baterijami, ki napajajo elektronski del aparature.

Predvsem je ta aparat namenjen za kinoamaterje, ki imajo lahko z nepravilno osvetljenimi filmi velike stroške. Menda se nabava take aparature kmalu izplača.

VREMENSKE NAPOVEDI
S POMOČJO RAČUNSKIH STROJEV

Da se lahko izračuna razvoj vremenskih prilik je potrebno dolgotrajno računanje. Za ta izračun je potrebno rešiti 400 enačb s 400 neznankami, zakar moramo opraviti 64 milijonov računskih operacij. Na najhitrejših računskih strojih lahko opravimo v eni sekundi 15.000 računskih operacij. Po hitrostnem rekordu je na drugem mestu računski stroj, ki so ga zgradili v Moskvi. Ta stroj lahko opravi v eni sekundi 8000 računskih operacij. Strokovnjaki menijo, da je hitrost 5000 računskih operacij za izračun vremenskih prilik skoro premajhna.

Elektronske računske stroje uporabljajo danes že za različne namene. Tako si je, n. pr. vzhodnoameriška tovarna Zeiss v Jeni zgradila računski stroj za izračunavanje leč.

SELENSKI USMERNIKI —
ŠE VEDNO CENJEN ELEMENT

Električne mreže za enosmerni tok so danes postale že zelo redke, kajti enosmerni tok je izpodrinil trofazni vrtilni tok. Toda kljub znanim velikim prednostim, ki jih nudi vrtilni tok pa se je začel zopet uporabljati enosmerni tok v različnih napravah — posebno v regulacijski in krmilni tehniki. Zato ni čudno, da je danes veliko povpraševanje po usmernikih. Za te namene, posebno za območje manjših in srednjih moči se danes s pridom uporabljajo selenski usmerniki. Velika prednost teh usmernikov je dolga življenjska doba in enostavnost, ker nimamo za usmerjanje nobenih vrte-

čih se delov. Tovarna Siemens — Schuckert gradi kompletne usmerniške naprave v najrazličnejših velikostih kot nadomestek za enosmerne mreže. V takih napravah so vgrajeni vsi krmilni elementi, merilni instrumenti, varovalke itd. Za različne moči in napetosti izdeluje navedena tovarna 13 tipov usmerniških naprav, tako, da je izbira za gotov namen zelo lahka. Take usmerniške naprave ne potrebujejo praktično nobenega vzdrževanja.

ATOMSKE BATERIJE ZA ROČNE URE

Zastopnik neke ameriške tovarne ur je izjavil, da ni več daleč čas, ko bodo dali na trg ročne ure — poganjane z atomsko energijo. Menda bo treba počakati še »nekaj let«, da bodo razvili atomsko baterijo, ki ne bo škodljiva. Taka baterija ne bi oddajala več žarkov, kot jih oddaja urna številčnica s svetlečo skalo. Nazivna moč novorazvitih baterij znaša 20 mikrowattov. Ta električna energija nastane z razpadanjem radioaktivnega izotopa, ki oddaja — žarke. To naj bi bila prva atomska — električna miniaturna baterija, ki ne bi potrebovala nobenih zaščitnih ukrepov.

KLAVIR V KOVČKU

Dosedaj najmanjši klavir na svetu je izdelala znana ameriška tovarna za klavirje in orgle »Rudolf Wurlitzer - Illinois USA« (vurliške orgle). Ta klavir je težak 36 kg in ima dovolj prostora v navadnem potovalnem kovčku. Po podatkih tovarne, so lahko zgradili tak klavir le s pomočjo elektronike. Namesto strun, kot jih ima navaden klavir so uporabljeni posebni cevasti listki. Ko se s kladivcem udari na listek, začne ta nihati. Mehanski nihaji se z indukcijskimi tuljavicami pretvorijo v električne, ki se z ojačevalcem ojačijo in dovajajo na kombinacijo zvočnikov. Ta izvedba nas lahko močno spominja na električno kitaro.

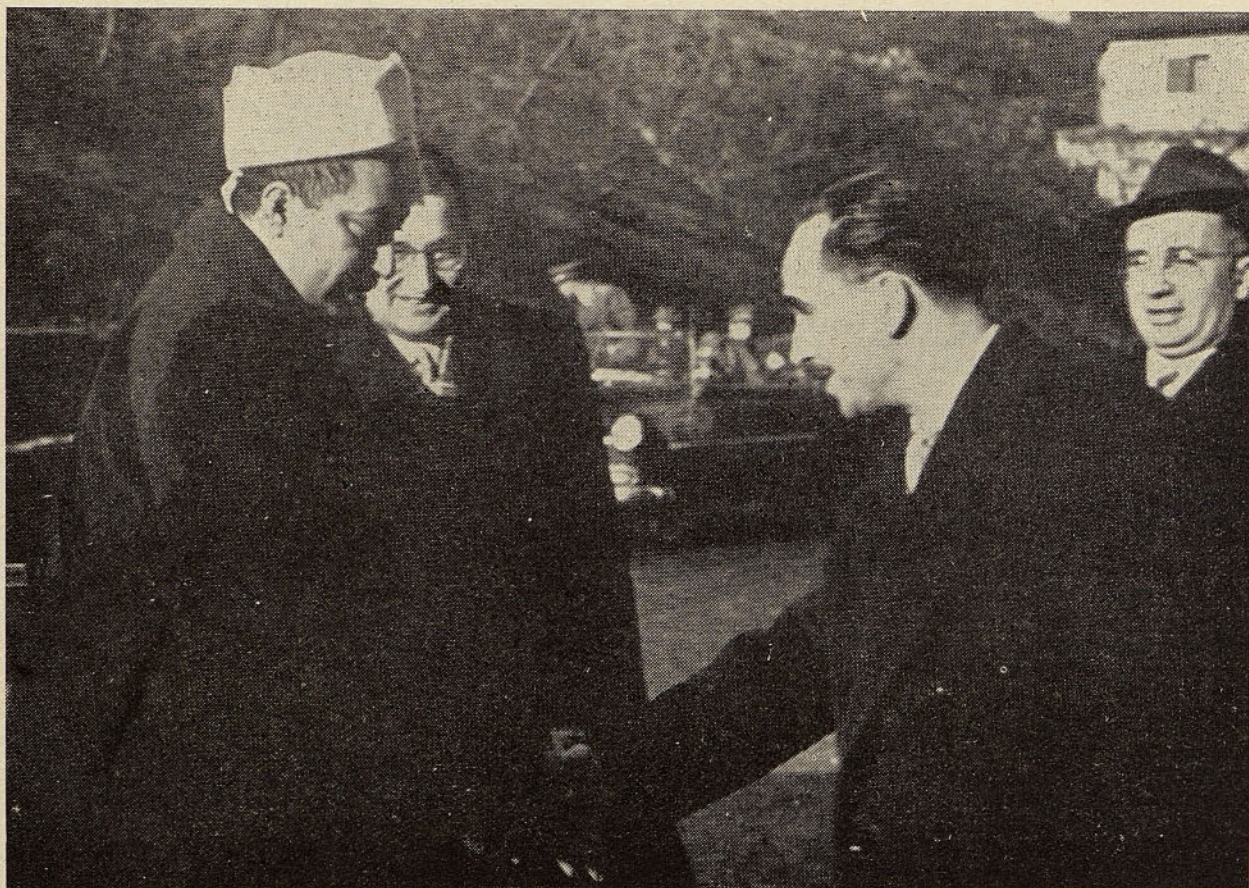

VISOKI OBISK V ISKRI

Dne 26. decembra 1957
je obiskal našo tovarno
jemenski princ
El Badr
s svojim spremstvom

Sprejem gostov

Glavni direktor
tov. Silvo Hrast
v razgovoru
z gosti

Dogodki v sliki

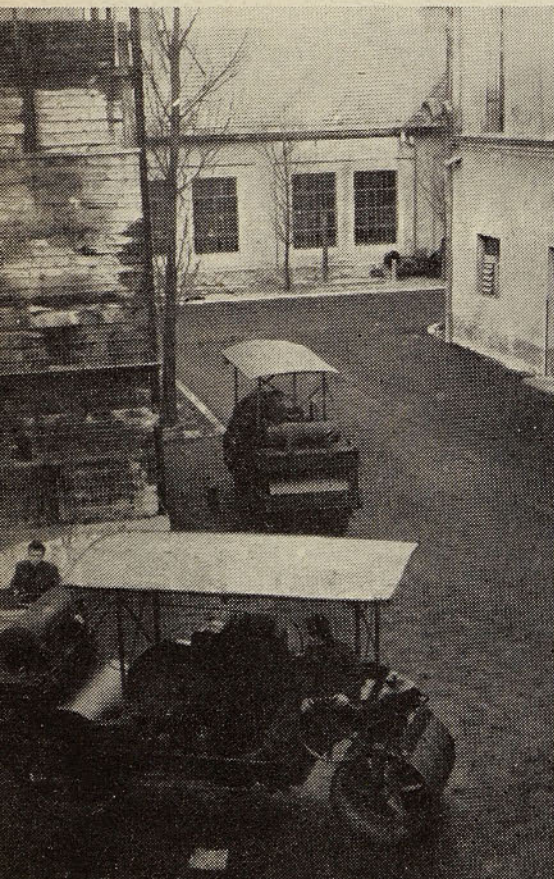
1

2

4

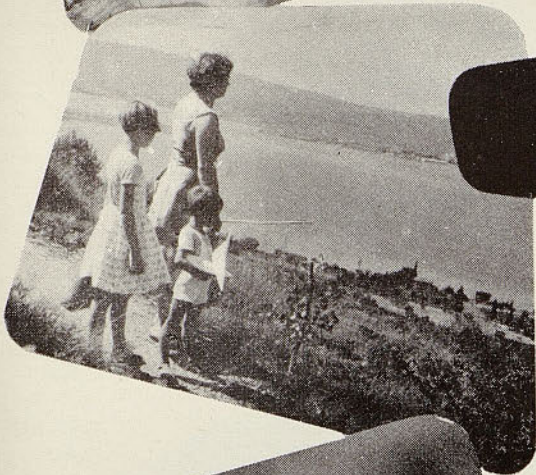
1 Kolektiv odd. Lipnica na izletu

2 Rekonvalescenti na oddihu v Kranjski gori

3—4 Urejanje cestišča v tovarni

3

ISKRA

1
9
5
7

